БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 25 (8857)
ЯНВАРИИН 30
ПЯТНИЦА
1959 он

Сэн 30 мүн.

Советскэ Союз хадаа тэгшэ эрхэтэй арадуудай хани барисаанда түшэглэдэг, коммунистическэ байгуулалтын замаар урагшаа шууд дабшаха гэһэн нэгэн адли дура хүсэл болон эрмэлзэлгээр нэгэдэһэн олонациональна социалистическэ гүрэн болоно. ***Бүхы арадуудай экономико болон соёл культурые али бүхы талаарнь хүгжөөхэ үргэн арга боломжые хангадаг ленинскэ национальна политика манай түсэбүүдтэ эли тодоор харагдадаг.***

(КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлһээ).

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЭЭЛЖЭЭТЭБЭШЭ XXI СЪЕЗД

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ 1959—1965 ОНУУДТА ХҮГЖӨӨХЭ ДААБАРИТА ТООНУУД ТУХАЙ

нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ элидхэл)*

Хүн зоной элүүрые хамгаалга, медицинскэ хангалга саашадаа һайжаруулагдаха гэжэ долоон жэлэй түсэб дотор хараалагдана. Капиталистическэ оронуудта ажалша хүн тушаа, тэрэнэй бэеын элүүр, ажабайдал тушаа хэншье һанаагаа зободоггүй, медицинскэ туһаламжын хэршье ехээр, багаар үзүүлэгшэ һаа, өөрынгөө хармаанһаа ехэ мүнгэ түлэхэ хэрэгтэй болодог. Аппендицидээр үбдөөд, операцида орохо хэрэгтэй болоходоо, ехээр зобоһон тухайгаа нэгэ хүдэлмэришэн Финляндида байхада манай хөөрөө һэн. Тэрэ хүн операци хэлгэһэнэй түлөө ехэ мүнгэ түлэхэ гү, али үгы һаа үхэхэ ёһотой болоод байгаа.

Тиин энэ имагтал ганса ушар бэшэ юм. США дотоорхи медицинскэ хангалгын түлөөһэнь «дунда шанартай бүлэдэ тон хүшэр хүндэ боложо байна» гэжэ «Юнайтед Стейтс ньюс энд Уорлд рипорт» гэһэн американска журнал мэдээсэнэ. Жэшээлбэл, хотын шарабүбшэндэ операци хүүлхэдэ 1264,5 доллар сэнтэй болодог. Тэдэнэй 325,5 долларнь 21 хоног соо больницада байһанай түлөө, 500 долларнь—операци хүүлэһэнэй түлөө, 75 долларнь операци хэдэг таһалга соо байһанай түлөө, 3 долларнь—эдэгэжэ байһан хүнүүдэй таһалгада байһанай түлөө, 78,6 долларнь—аргалуулһанай түлөө, 21,5 долларнь—кислородой түлөө, 3 долларнь—шарха бооһон бүд юумэнэйнь түлөө, [illegible] долларнь—лабораторёор хангагдаһанай түлөө, 50 долларнь—мэдэрэл алдуулха тарилгын түлөө, 55 долларнь—рентгендэ харуулһанай түлөө түлэгдэдэг байна гэжэ энэ журнал мэдээсэнэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, Советскэ Союз дотор ажалшад түлөөһэгүйгөөр аргалуулдаг, тэдэнэй мэдэлдэ олон тоото больница, поликлиникэнүүд байдаг. Манай ороной хүн зоной бэеын элүүрые хамгаалга саашадань һайжаруулгатай холбоотой гүрэнэй бүхы гаргашанууд долоон жэл соо 360 миллиард түхэриг шахуу болохо юм.

Арад зоной ажана байдалай һайжарһанай, мүн элүүрые хамгаалгын һайжарһанай ашаар манай орон дотороо хүнүүд ута наһа наһалдаг болоо. Һүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союз дотор хүнэй наһа баралтань дэлхэй дээрэхи оронуудһаа эгээн бага болоһон, хүн зоной үдэхэнь диилэнхи олон оронуудайхиһаа ехэ болоһон байха юм. Революциин урда тээхитэй сасуулбал, СССР дотор хүн зон юрэнхы дээрээ 4 дахин үсөөнөөр, үхибүүд 6 дахин үсөөнөөр наһа барадаг болоо.

Бодото баримтанууд иимэ байна. Тиин эдэ баримтанууд олохон юумэн тухай хэлэнэ гээшэ.

Хүдэлмэриин үдэр хороохын түлөө тэмсэлые Коммунистическэ парти программна зорилгонуудайнгаа нэгэн гэжэ хододоо тоолодог байгаа. 1960 ондо хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые долоон часай хүдэлмэриин үдэртэ оруулха, харин нүүрһэнэй, хадын металлай промышленностьдахи газар доро ажалладаг гол мэргэжэлэй хүдэлмэришэдые 6 часай хүдэлмэриин үдэртэ оруулгые дүүргэхэ гэжэ даабарита тоонуудай проект соо хараалагдана. 1962 ондо долоон часай хүдэлмэриин үдэртэй хүдэлмэришэд, алба хаагшадые 40 часай хүдэлмэриин неделидэ оруулха гэжэ хараалагдана.

Газар доро, мүн бэедэ муу ажалай условитой үйлэдбэринүүдтэ хүдэлмэрилдэг хүнүүдые 1964 онһоо эхилжэ ябан 30 часай хүдэлмэриин неделидэ, бэшэ бүхы хүдэлмэрилэгшэдые 35 часай хүдэлмэриин неделидэ оруулжа эхилхээр хараалагдана. Энэ ямар удхатайб гэбэл, неделидээ амаралтын нэгэ үдэртэй байгаад, ажалһаа дулдыдан 5 гү, али 6 час соо хүдэлмэриин үдэр үргэлжэлдэг байха болоно. Олонхи хүдэлмэришэд, алба хаагшадай неделидээ 2 дахин амархадань дээрэ байһаниие хараадаа абажа, табан үдэрэй хүдэлмэриин неделитэй болгохо, тиихэ сооогаа үдэртөө 6—7 час хүдэлмэрилхэ гэжэ хараалагдана.

Хүдэлмэриин үдэрые хороожо, хүдэлмэриин неделиие бага болгоходо салин хүлһэн доошолхогүй, харин нилээд ехэ болохо юм. **СССР дотор хүн зоной ажана байдалай һайжархатай хамта дэлхэй дээрэ эгээн богони хүдэлмэриин үдэр, хүдэлмэриин эгээн богони недели тогтоогдохо юм.**

Советскэ Союз дотор продуктнуудай ехээр үйлэдбэрилэгдэхэтэй хамта бүхы хүн зоной эрилтэнь саг үргэлжэ ехэ болодог, эдеэ хоолынь һайжардаг юм. Харин капиталай оронуудта баян ангинуудай болон ажалшадай, тэрэшэлэн метрополинууд болон колонинуудай хүн зоной эдеэ хоолой хэмжээнэй айхабтар ехэ илгаатай байһаниинь дунда жэшээнэй тоонуудаар далдалагдадаг юм.

Арадай хэрэглэмжын эд товарай бүри ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг болоходо, хүн зоной олзо доходой ехэшэлхэдэ, худалдаа наймааншье улам һайжаруулагдаха, хүгжөөгдэхэ ёһотой болоно. Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эд товарай розничнэ эрьесэнь долоон жэл соо 62 процент тухай ехэ болохо байна. Хүн зондо эдеэ хоол, бүд сад, гадар, дотор хубсаһа, гутал бүри ехээр худалдагдаха юм. Долоон жэл соо 90 мянган магазин, ниитын эдеэ хоолой 64 мянган предприяти баригдахаар хараалагдана.

Нүхэдүүд! Ниитын эдеэ хоолой имагта шухала удхата шанартай байһые онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Предприятинуудта, дээдэ һуралсалай газарнуудта, һургуулинуудта столовонуудые, фабрика-кухнинуудые бүри олоор бариха, ажалшадай бүлэнэрэй хэрэглэжэ, һайнаар эдеэлдэг болохын түлөө байрын гэрнүүдтэ хамтын столовонуудтай болохо хэрэгтэй. Ниитын эдеэ хоолой продуктнуудай сэн химдаруулха зорилго табигдана.

Гутал хубсаһа оёдог, хадхадаг, мүн байрын гэр, мебель, ажахын болон культурна хэрэгсэлэй зүйлнүүдые заһаха предприятинуудые олон болгохо, хүн зониие хангалгын хэрэг һайжаруулха шухала.

Советскэ долоон жэлэй түсэб хүндэ индустриие хүгжөөлгэдэ гол түлэб зорюулагдан зохёогдоһон хэбэртэйгээр, «ядарал хохидолдо» хүн зоной оруулагдаха хэбэртэйгээр шашалдаха абьянууд манай хилын саанахи дайсадай зүгһөө гарана. Хүндэ промышленностиие хүгжөөлгэдэ ехэхэн капиталовложени һомологдохо гэжэ манай түсэб дотор үнэхөөрөөшье хараалагданхай. Зүгөөр тиигэнгүй яахабибди?

Хэрэглэмжын хүсэд хэмжээнэй зүйлнүүдтэй байхын тула үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүд хэрэгтэй, металл малтан абаха, машинануудые бүтээхэ, автоматическа лининүүдые байгуулха шухала юм. Эдэ бүгэдэ хадаа хүнэй эрилтэ хангахын тула өөрынь аша туһада хэрэглэгдэхэ ха юм. Хартаабха мэтын иимэ юрын продуктые ургуулхын тула модон анзаһанда түмэр металл хэрэглэхэ ёһотой бологдоо һэмнай. Бидэнэр коммунистическэ общество тээшэ дабшажа ябанабди. Бүхы гол гол хүдэлмэреэ машинаар хэхые, тиихэдэ машинануудые хүнэй имагтал жолоододог байхые бидэ хүсэнэбди. Урдань таряашан бүхэн мори худалдажа абахын тула юумэн бүхэндөө алмалта арьбалалта хэдэг байгаа. Моритой болоо һаа, ажахыгаа эрхилжэ шадахаб, моригүйгөөр байжа шадахагүйб гэжэ таряашан һайн мэдэгшэ һэн. Мүнөөмнай ондоо саг болоо ха юм даа. Индустриие хүгжөөхэ, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые ехэ болгохо гээшэл манай хүсэтэ морин болоно. Иимэ моритой болоо һаамнай бэшэ бүхы юумэнүүдшье бии болохо байна.

Капиталистическэ оронуудаар хүреэлэгдэһэн Совет ороной—дэлхэй дээрэхи имагтал ганса социализмын ороной ажабайха гү, али хосорхо тухай асуудалай табигдаад байһан түрүүшын табанжэлнүүдэй үедэ совет арад хэдэн зуун жэлэй гээгдэлһээ мултаржа, хүсэтэ социалистическэ экономикоёо байгуулхын тула бүхы хүсэ шадалаа эршэдхэдэг, мэдэжэ байгаад хохидол бэрхэшээлдэшье ородог бэлэй. Зүгөөр тиихэ үедэшье, парти, гүрэмнай ажалшадай материальна байдал һайжаруулхын тула али болохо хүсэлэл оролдолго гаргадаг байгаа. Мүнөө манайда хүгжэлтын ондоо хэмжээн туйлагдаа, ондоо арга боломжотой, ондоо хүсэнүүдтэй болообди. Совет арадай амгалан байдалые нилээд һайжаруулха зорилго бидэ сэхэ шууд табинабди. Тиимэһээ бодото байдалые хазагайруулха гээгүй юм һаа, ямар нэгэн «ядарал хохидол» тухай хэншье мүнөө хэлэжэ шадахагүй байна.

Манайхидал адли тиимэ үргэн хэмжээтэйгээр арадай хэрэглэмжын ехэ болгогдохо ябадал хараалһан капиталистическэ гансашье орониие манай түсэб «шүүмжэлэгшэд» нэрлээд үзэг лэ! Салин хүлһые зандань үлөөхэһөө байтагай, бүри ехэ болгоод, хүдэлмэриин үдэр хороохо гэжэ хараалһан буржуазна гүрэниие тэдэнэр нэрлээд үзэг лэ. Капиталистическэ оронуудай хүдэлмэришэн анги, ажалшад иимэ байдалай түлөө мүлжэгшэдэйнгөө урдаһаа шэрүүн шанга тэмсэл хэжэ байдаг хаям. Ажалшад тухай иимэ ехэ анхарал оролдолго гаргадаг правительствонууд, гүрэнүүд гэжэ капиталистическэ оронуудта үгы, байжашье шадахагүй юм.

Январиин 27-до Кремлиин Ехэ ордон соо КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съезд нээгдэбэ. Зураг дээрэ: съездын президиум.
ТАСС-эй фотохронико.

Коммунистическэ хүмүүжүүлгэ, арадай гэгээрэл тухай

Наука, культурын хүгжэлтэ

Нүхэдүүд! Коммунизмда орохын тула материально-техническэ хүгжэнхэй базаһаа гадна, мүн обществын бүхы эрхэтэнэй ушар ёһо ехээр мэдэхэ ябадал шухала хэрэгтэй болоно. **Олон миллион ниитэ зоной ушар ёһо ехээр мэдэдэг болохо тудам, коммунизм байгуулгын түсэбүүд бүри амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ юм.** Тиимэһээ ажалшадые, илангаяа ургажа ябаа үетэниие коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалнууд мүнөө тон шухала удха шанартай болонхой.

Манай партиин, **гүрэнэй идеологическа бүхы хүдэлмэринь совет хүнүүдэй шэнэ шэнжэ шанар хүгжөөхэ, тэдэниие коллективизмын, ажал хүдэлмэридэ дуратай байлгын, социалистическэ интернационализмын, патриотизмын үзэл бодолоор, шэнэ обществын һэшхэл бодолой үндэр дээдэ ёһо гуримай үзэлөөр, марксизм-ленинизмын үзэлөөр хүмүүжүүлхэ ёһотой.** Сүлөөтэ хүнэй һэшхэл бодолой, эрхим бүхы шэнжэ шанарай бүримүһэн һалбаран хүгжэхэ эгээн үнэн зүб, эрхим һайн обществодо, коммунизмда хүрэжэ ерэхын тула бидэнэр ерээдүйн хүниие мүнөөнһөө эхилжэ хүмүүжүүлхэ ёһотойбди. Совет хүнүүдые коммунистическэ үзэл бодолтой байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй. Тэрэнэй үндэһэ һууринь коммунизмда үнэн сэхэ байха, коммунизмын дайсадтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ, ниитынгээ уялгые мэдэрхэ, обществын аша туһада эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилхэ, хүн зоной ниитын гол ёһо гуримые һайн дураараа сахиха, бэе бэедээ нүхэрэй ёһоор туһалалсаха, үнэн сэхэ байха, ниитын үзэл эбдэгшэдтэ тэсэшэгүйгөөр хандаха ябадал болоно.

Буржуазна үзэл номногшод ба политигууд, тэдэниие дахан дабтадаг оппортунистнууд үзэл бодолые коммунистнуудай арсадаг хэбэртэйгээр, мүн хүн түрэлтэнэй үзэл бодолой хуули ёһонуудта социализмын таарахагүй байһан хэбэртэйгээр баримталан харуулхын тула бага бэшэ оролдолго гаргана. Харин өөһэдыгөө тэдэнэр һэшхэл бодолые, гуманизмые, хүнэй эрхэ сүлөөе хамгаалагшад хэбэртэйгээр зар тунхаг тараадаг юм.

Теэд иимэрхүүгээр баталха ямар нэгэн үндэһэ баримта тэдэндэ бии аал? Ажабайдал өөрөөшье, мүн хоёр ондоо дэлхэйн үзэл бодолые юрэ сасуулхадашье энэ асуудалда эли харюу үгтэнэ.

Хара амяа хараха, хомхолзохо, хонжон баяжахын түлөө хэнтэгэлхэ, үһөө хиһаа гаргаха болон атаа мэеэ буляалдаха гээшэ буржуазна обществын ёһо заншал болоно. Буржуазна обществын үндэһэ һуури—хүниие хүнэй мүлжэдэг ябадал улад зоной зан заншалые эгээн бүдүүлигээр доромжолжо байдагые харуулна. Мүлжэгшэ ангинуудай ёһо заншалые «Хүн хүндөө арьяатан» гэһэн зэрлиг муухай ёһо гуримай гэршэлдэгынь дэмы бэшэ. Социализм хадаа тад ондоо, харилсан ажаллаха болон һаналаа нэгэдэн хамтааран ажаллаха, хани барисаатай болон бэе бэедээ туһалалсажа байха ёһо заншал батадхан байгуулна. Эндэ бүхы арад зоной ажана һайн байдал тухай, коллективэй эрхэ байдалда хүн бүхэниие бүхы талаарнь хүгжөөхэ тухай анхарал оролдолго түрүүшын һууридa табигдажа, хүн хүндэе дайсан бэшэ, харин хани нүхэр, ахадүү шэнгеэр хандадаг бшуу.

Коммунизмын түлөө тэмсэлшэд капиталай дарлалтаһаа олониитэ арад зониие сүлөөлхэ, бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада алба хэхэ арюун һайхан үзэл сурталаар зоригжуулагдана. Тэдэнэр өөһэдынгөө жэшээгээр, өөһэдынгөө зан абаряар зан заншалайнгаа агууехэ хүсые харуулаа юм. Агууехэ уг зорилгоёо бэелүүлхын тула коммунистнууд хэзээдэшье хүсэ шадалаа, ами наһаяа хайрлаагүй, харин толгойн сааза болон тамалалга, зоболон тээшэ шууд сэхэ ябадаг байгаа. Энэрхы һанал бодолтой байһанайнгаа түлөө, арад зондоо үнэн сэхэ байһанайнгаа, тэрэнэй зол жаргалай түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэнэйнгээ түлөө мүнөөшье олохон коммунистнууд капиталай оронуудай түрмэ түшэ болон тамалалгын газарнуудта зобожо байһаар.

Социалистическэ оронуудта бэелһэн коммунизмын үзэл бодолой хүмүүжүүлхы агууехэ нүлөөн шэнэ ажабайдал байгуулха хэрэгтэ олон миллион хүнүүдэй эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байһанда эли тодоор харагдана. Социализмын үедэ хүнүүдэй ажана һайн байдал, зол жаргал бүхы обществын ашаар хангагдадаг гэжэ мэдэдэг, ниитын хэрэгые өөһэдынгөө хубиин хэрэгһээ дээгүүр тоолодог совет хүнүүдэй патриотизм болон ажалай эдэбхи хэшээлые буржуазна политигууд яахадаашье ойлгожо шадахагүй бшуу.

Гүрэнэй урьһаламжа тушаа ажалшадай үүсхэлээр бэелүүлэгдэһэн хэмжээ-ябуулгануудые жэшээ болгон абаад үзэе. Гүрэнэй хуушан урьһаламжаар түлэгдэхэ түлбэриие 20—25 жэлээр һунааха тухай хэдэн миллион совет хүнүүд һайн дураараа мэдүүлээ һэн. Энэ баримта хадаа хүниие хүнэй мүлжэдэг байгуулалтын эрхэ байдалда иимэ ушарай огто үзэгдэхэгүй байһые гэршэлхэ зуураа, манай арадай һайн һайхан зан абариие, тэдэнэй шэнэ ёһо заншалые тобойсо харуулна.

Капиталистическэ байгуулалта хүниие шэгүү зантай, олониитэһээ таһаранги болгодог гэжэ һайн мэдээжэ. Тиимэ хүн имагтал өөрынгөө хүсэндэ найдадаг, тиигээгүй һаа тэрэ хэндэшье найдажа шадахагүй бшуу. Ажалгүй болоод байбал, ажамидарха аргагүй болохоб, үгытэй, үлэсхэлэн хооһон байдалда орохоб гэжэ тэрэ хүн мэдэнэ.

Социализмын эрхэ байдалда тад ондоо юм. Эндэ хүн бүхэн обществын, гүрэнэй зүгһөө анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэнхэй байдаг. Тиимэһээ хонжон

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

*) Үргэлжэлэл. Эхиниинь манай газетын январиин 29-нэй номерто.

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй үргэлжэлэл

баяжахын түлөө, үмсын эд зөөритэй болохын түлөө совет хүн эрмэлзэдэггүй, бүгэдөөрэн нэгэн һанал бодолтойгоор ажаллаха, ниитын энхэ һайн байдал тухай анхаран оролдохо мэдэрэл тэрээндэ бүри ехээр хүгжэдэг байна. Манай орон дотор, жэшээнь, байгаалиин айхабтар ехэ баялигтай шэнэ районуудые хурдан түргэнөөр ашаглалга ябуулагдажа байна. Сибирьтэ, Казахстанда, Хойто зүгэй районуудта, Дальна Востогто, ехэнхидээ шэрүүн шанга уларилтай хооһон газарта олон фабрика, завод, шахта, электростанци болон бусад предприятинууд бодхоогдоно. Эдэ предприятинуудые барихын, тэндэ хүдэлхын тулада олон хүдэлмэришэд хэрэгтэй ха юм. Тэдээнине хаанаһаа абахаб?

Капиталистическэ оронуудта хүдэлмэригүй айхабтар олон хүнүүд саг үргэлжэ байдаг. Тэдэнэр тэсэшэгүй үлэсхэлэн хооһон байдалда ороходоо хаа хаанагүй ажал бэдэржэ ябадаг юм. Тэдэнэр ажамидархын тула ямаршье хүдэлмэри хэхээр бэлэн байдаг. Совет хүнүүд хүдэлмэригүйдэхэ ябадалые огто мэдэдэггүй гээшэ. Манай эндэ үлэсхэлэн хооһон байдалһаа боложо, зүһэм хилээмэнэй түлөө аяар холын хизаар руу хүнүүдэй ошохо ябадал огто гарадаггүй. Совет хүнүүд шэнэ газарта нүүхэдээ нэн түрүүн һайн һайхан патриотическа эрмэлзэл зоригоороо ошодог бшуу. Мэргэжэл шадабаритай болоһон, ниислэл хотонуудта гү, али бусад культурна болон промышленна центрнүүдтэ хүдэлжэ байһан хэдэн зуу мянгаад хүбүүд, басагад парти, правительствын уряалаар өөһэдынгөө түрэл, түбхинэһэн нютагуудаа орхижо, шэнэ, мэдэгдээ үзэгдөөгүй хизаарнуудта нүүжэ ошоно. Түрүүшын үедэ гэртээ байһандал адли таатай зохид олохон юумэ байхагүй, палатканууд соо ажаһуужа, заримдаа өөһэдынгөө мэргэжэлээр хүдэлхэ аргагүй болохо гэжэ тэдэнэр мэдэдэг юм.

Обществодо аша туһатай ажал хэхэ, тэрээндэ хэрэгтэй материальна болон культурна шэнэ шэнэ баялигуудые байгуулха гэһэн арюун һайхан уг зорилгодо совет хүнүүдэй диилэнхи олонхиинь ухаан мэдэрэл шэглүүлэгдэнхэй. Эгээл энэ, харин капитализмын үедэ ушардаг хонжон баяжахын түлөө шунаха бэшэ, — совет хүнүүдэй ажал-ябуулгын роль удха баримтань болоно. Америкын уран зохёолшо Джек Лондон алтанай хойноһоо дэлхэйн захадань хүрэтэр мүлхижэшье һаань ошохоор бэлэн байдаг, «алтанай хойноһоо шэшэржэ байдаг» буржуазна дэлхэйн хүнүүдэй абари зангые тодо һайнаар харуулһан байна. Түрүү совет хүнүүд «алта мүнгэнэй хойноһоо» бэшэ, өөрынгөө баяжахын түлөө бэшэ, харин шэнэ завод болон фабрикануудые бодхоохын түлөө, газар хахалхын, шэнэ городуудые байгуулхын түлөө, обществын аша туһада, манай хүүгэдэй аша туһада, ерээдүйн түлөө, коммунизмын илан мандахын түлөө, холын хизаар нютагуудта ошодог юм. Өөрынгөө хара амиие хараад ябаха ухаан бодолтой, хүнүүдэй һанал бодолые буржуазна ёһоор ойлгодог хүнүүд совет хүнүүдэй шэнэ, һайн һайхан ёһо заншалые ойлгожо шадахагүй юм, тиимэһээ тэдэнэр совет хүнүүдэй патриотическа ажал хэрэгые баалалтын хүдэлмэриин аша үрэ гэжэ өөһэдынгөө ёһоор тайлбарилхые һэдэдэг байна.

Совет хүнүүд иимэ тайлбарилгые, тэрэнине зохёоһон хүнүүдые шоглон наада баридаг юм. Тэдэ хүнүүд бүхы обществын, хүн түрэлтэнэй аша туһада баатаршалга хэхээр бэлэн байдаг социалистическэ ороной хүнэй эгээн дээдэ ёһо заншалые ойлгожо шадахагүй байна бшуу.

Идеологическа хүдэлмэри эмхидхэхэ зуураа, коммунистическэ ёһо заншал хүмүүжүүлхэ хэрэг коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэлгэтэй нягта холбоотой байха ёһотой гэжэ тоолонобди. Хүнүүдэй ажабайдалай эрхэ байдал болон ушар ёһо мэдэлгыень хубилгаха хэрэгтэ революционно дүй дүршэл шиидхэхы үүргэтэй юм гэһэн научна коммунизмын гүн гүнзэгы үнэн заабарине бидэнэр имагтал теоретическэ талаарнь бэшэ, харин ажабайдалайнгаа горьтойхон дүй дүршэл дээрэһээ ойлгожо абаабди. Хүмүүжүүлгын эгээн эрхим һургуулинь, эгээл шанга багшань ажабайдал, манай советскэ ажабайдал мүн болоно. Коммунистическэ һургаалые ажабайдалһаа таһарангяар, ном дээрэ бэшэгдэһэнэй ёһоор шудалха гээшэ ямаршье үрэгүй юм.

Нэн түрүүн хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ажабайдалтай, үйлэдбэритэй, олониитын бодото ажал-ябуулгатай таһаршагүй холбоотой байха ёһотой. Бүхы хүнүүдые ажалай дүршэлтэй болгон хүмүүжүүлгэ, ажалда ушар ёһо мэдэн, коммунистическэ ёһоор хандалгые хүгжөөлгэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин гол удхань болохо ёһотой гэһэн зорилго парти табина. Материальна болон культурна бүхы баялигуудые байгуулагша — ажал хадаа хүнүүдэй ажабайдалай эгээл түрүүшын хэрэгынь болохо ябадал туйлажа байнабди.

Коммунистическэ ёһо заншал, зан абари капитализмын үлэгдэлнүүдтэй ябуулагдадаг тэмсэл соогуур бүридэн бэхижэдэг юм. Манай эндэ ниитын ажалда хайша хэрэгээр хандадаг, хонжоо наймаа хэдэг, жаяг заршам, ниитын журам эбдэдэг хүнүүд үшөөл олохон ушарта үзэгдэдэг байна. Капитализмын эдэ үлэгдэлнүүдэй зүндөө үгы болохыень һанаа амарханаар хүлеэхын аргагүй. Энээндэ эсэргүүгээр эрид шуул тэмсэл ябуулха, буржуазна абари зан, үзэл бодолдо, ниитэдэ харша үзэгдэлнүүдтэ эсэргүүгээр олониитын һанал бодол шэглүүлхэ хэрэгтэй.

Хүмүүжүүлгын али ехэ хүдэлмэри ябуулхадаа залуу үетэниие хүмүүжүүлгэдэ парти онсо анхарал хандуулна. «Мүнөө үеын залуушуулые хүмүүжүүлхэ, һургаха бүхы хэрэг тэрээндэ коммунистическэ ёһо заншал хүмүүжүүлгэ байха ёһотой» гэжэ В. И. Ленин хэлээ һэн.

Мүнөө үедэ залуушуул коммунизм байгуулна, һүүлээрнь коммунизмын үедэ ажаһууха, ажаллаха, ниитын бүхы хэрэгүүдые хүтэлбэрилхэ болохо юм. Энэ арюун һайхан уялгаяа дүүргэхээр совет залуушуул бэлэн байха ёһотой.

Манай залуу үетэн аха үетэнэй хуби заяанда тудаһан ажабайдалай болон тэмсэлэй тэрэ ехэ һургуулиие гараагүй юм. Залуу хүнүүд революциин урда тээхи сагай бузар муухай, ядуу тулюур байдалые мэдэдэггүй, ажалшадые мүлжэхэ тухай имагтал ном соо хэлэгдэһэн зэргээр ойлгонтожо болохо байна. Тиимэһээ манай залуу үетэн оронойнгоо, өөһэдыгөө сүлөөлхын түлөө ажалшадай ябуулһан тэмсэлэй түүхые, Коммунистическэ партиин баатарлиг түүхые мэдэхэ ёһотой, манай партиин, манай хүдэлмэришэн ангиин революционно уг заншалаар хүмүүжүүлэгдэхэ ёһотой. Энэ хадаа айхабтар шухала.

Зарим хүдэлмэрилэгшэд совет залуушуулда үзүүлэгдэдэг хорото буржуазна нүлөөе тоодоггүй байха юм. Тэдэнэр хадаа буржуази манһаа холо, тиимэһээ тэрэ манай залуушуулда хүрэжэ шадахагүй гэжэ тоолодог. Энэ хадаа эндүүрэл гээшэ. Бидэнэр буржуазна нүлөөнэй арга боломжые хэрэгсээнгүй байжа шадахагүйбди, тэрээндэ эсэргүүгээр тэмсэл ябуулха, совет хүнүүдэй, илангаяа залуушуулай дунда харша үзэл бодолой болон абари зангай нэбтэрхэ ябадалда эсэргүүгээр тэмсэл ябуулха уялгатайбди.

Ургажа ябаһан үетэниие коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар һургуули онсо һуури эзэлнэ. Советскэ һургуули хэдэн арбаад миллион эрдэмтэй эрхэтэдые — социализм байгуулагшадые һурган бэлэдхээ. Тэрэ хадаа инженер, техник, агроном, багша, врачууд болон дунда, дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэдэй гайхамшаг кадрнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туһалаа. Залуу үетэниие һургаха, хүмүүжүүлхэ талаар һургуулиин дүүргэдэг һайшаалтай үүргэнь һайн мэдээжэ. Гэхэтэй хамта эдэ бүхы амжалтануудые туйлаад байбашье, советскэ һургуули коммунистическэ байгуулалтын эрилтэнүүдһээ үшөөл гээгдэһээр, горьтойхон дутуу дундануудтай байһаар.

Бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгын үедэ бүгэдэниитын дэмжэһэн «Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаае бэхижүүлхэ, орон дотор арадай гэгээрэлые саашаданъ хүгжөөхэ тухай» партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын зохёоһон тезисүүдые СССР-эй Верховно Совет һайшаагаад, энэ асуудалаар шухала шиидхэбэри абаһан байна.

Һургуулиие шэнэдхэн хубилгаха тухай асуудалай манайда табигдаад байхада, хилын саанахи зарим «уридшалан мэдэгшэд» иигэжэ һүүхирэлдээ һэн: «Тэдээндэ хүдэлмэриин хүсэн хүртэнэгүй, тиимэһээ тэдэнэр багашуулые ажалда хабаадуулха гэжэ хүсэнэ». Эдэ уридшалан мэдэгшэд яба һаахиралдаг лэ, тэдэнэр бидэниие яахадаашье ойлгохогүй. Бидэнэр манайда хүдэлмэриин хүсэнэй дуталдаһан дээрэһээ һургууляа шэнэдхэн хубилгана бэшэбди, харин арадай гэгээрэлэй хэрэг бүри һайнаар табихые, һургуулиие ажабайдалтай бүри нягта холбоотой болгохые хүсэнэбди.

Арадай гэгээрэлые шэнэдхэн хубилгаһан хэрэг һуралсал болон хүмүүжүүлгэ тухай марксистско-ленинскэ һургаалай гол удхатайнь бүримүһэн зохилдон тааралдажа, һургуулиие бодото дээрэнь политехнизацилха арга зам нээжэ үгэнэ. Үшөө үнгэрэгшэ зуун жэлэй эсэстэ шэнэ обществые байгуулагша—хүниие хүмүүжүүлхэ арга замууд тухай, һуралсалые ашатай туһатай ажал хүдэлмэритэй нягта холбоотой болгохо тухай анхарал оролдолго гаргажа байхадаа, В. И. Ленин иигэжэ бэшээ һэн:

«...Залуу үетэнэй аша үрэтэй ажал хүдэлмэритэй һуралсалые холбоогүй һаа, ерээдүйн обществын уг зорилгые ойлгохын огто аргагүй: аша үрэтэй ажал хүдэлмэритэй холбогдоогүй эрдэм һуралсалшье. эрдэм һуралсалтай холбоогүйгөөр нэгэн доро эрхилэгдэдэг ашаг үрэтэй ажал хүдэлмэришье техникын, эрдэм ухаанай хүгжэлтын мүнөө үеын эрилтэдэ харюусахаар хэмжээндэ табигдажа шадагдахагүй байха». (Зохёолнууд, том 2, 440 нюур).

Ажабайдалтай, үйлэдбэритэй, коммунистическэ байгуулалтын дүй дүршэлтэй һуралсалые нягта холбоотой болгохо гээшэ һургуулида үзэдэг эрдэм ухаанай эшэ үндэһэнүүдые шудалалгын гол эхи захань, ургажа ябаһан үетэниие коммунистическэ ёһо заншалтай болгон хүмүүжүүлхэ хэрэгэй үндэһэ һууринь болохо ёһотой.

Аша туһатай ажал хүдэлмэритэй һуралсалые холбон ябуулха гээшэ һурагшадай олоһон эрдэмэй удхашанарые доошолуулнагүй, харин бүри шангадхана. Үдэшын дээдэ һургуулида, техникумүүдтэ гү, али заочноор һурадаг залуу колхозшонгууд, хүдэлмэришэдтэй оло дахин хөөрэлдэһэн байнаб. Тиихэдэ үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ байһанаа техникум болон институдуудта ороһон студентнүүдтэй хөөрэлдөөд үзэгты даа. Эдэ ямар гайхамшагта хүнүүд гээшэб! Нэтэрүү зантай, дура зоригтой, эрдэм ухаанда һурахые айхабтар ехээр хүсэдэг эдэ хүнүүд түрэ хуримай заһал болохын түлөө бэшэ, хүбүүн гү, али басаганайнгаа дипломгүй байхадань «гашуудал» гэжэ тоолодог зарим түрэлхидые һамааруулхын түлөө бэшэ, харин обществын аша туһада һайнаар ажаллахын тула эрдэм ухаа шудалдаг байха юм.

Хүүгэдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ гүрэнэй болон обществын дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ, гэр бүлэдэ гүрэнэй болон обществын зүгһөө хүргэгдэдэг туһаламжые шангадхаха ёһотойбди. Энэ зорилгоор интернат-һургуулинуудые, хүүгэдэй ясли, садуудые үргэнөөр бариха гэжэ хараалагдана. Интернат-һургуулинуудта һурадаг һурагшадай тоо 1965 ондо 2 миллион 500 мянган хүнһөө үсөөн бэшэ болохо юм. Долоон жэлэй турша соо хүүгэдэй садуудта хүмүүжүүлэгдэдэг хүүгэдэй тоо 2 миллион 280 мянганһаа 4 миллион 200 мянга хүрэтэрөө олошорхо байна. Саашадаа интернат-һургуулинуудта бүхы хүүгэдые хүмүүжүүлхэ арга боломжо олгогдохоор хараалагдана. Энэ хадаа ургажа ябаһан үетэниие коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ, коммунистическэ обществын эдэбхитэй байгуулагшадай зэргэнүүдтэ шэнэ хэдэн миллион эхэнэрнүүдые хабаадуулха зорилго амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ һайн нүлөө үзүүлхэ байна.

Совет засаг хаанта засагай үедэ бузар муухай дарлалтада байһан эхэнэрнүүдые сүлөөлөө, тиихэдэ капиталистическэ олохон оронуудта иимэ муухай дарлалта доро эхэнэрнүүд үшөөл байһаар. Совет эхэнэрнүүд гүрэнэй, политическэ, ажахын болон культурна ажабайдалай бүхы һалбаринуудта хабаадалсадаг эдэбхитэй хүсэн мүн. Тэдэнэр социалистическэ обществын эрхэтэдэй бүхы эрхэнүүдые эрэшүүлтэй адляар эдлэдэг. Зүгөөр олохон эхэнэрнүүд гэрэй ажал хээд, үхибүүдээ харууһалаад байдаг байһаар. Энэ хадаа ниитын ажабайдалда тэдэнэй эдэбхитэйгээр хабаадалсахадань һаад ушаруулна.

Өөһэдынгөө эрхэ, эрдэм мэдэрэл, оюун бэлигые үйлэдбэриин, олониитэдэ аша туһатай ажал-ябуулгада үргэнөөр хэрэглэхэ эрхэ байдал бүхы эхэнэрнүүдтэ байгуулха шухала. Интернат-һургуулинуудые, хүүгэдэй сад болон яслинуудые, ниитын эдеэ хоолой, коммунально-ажаһуудалай хангалгын предприятинуудые олошоруулжа байхадаа бидэнэр иимэ эрхэ байдал бүхы эхэнэрнүүдтэ байгуулнабди.

Дээдэ, дунда һургуулитай мэргэжэлтэдые саашадань нилээд олошоруулха, тэдэнэй бэлэдхэлые һайжаруулха ябадал долоон жэлэй түсэбөөр хараалагдана. Хэрбээ энээнэй урда тээхи долоон жэлэй турша соо 1 миллион 700 мянган мэргэжэлтэд бэлэдхэгдэһэн байгаа һаа, 1959—1965 онуудта дээдэ һургуулинууд 2 миллион 300 мянган хүнүүдые бэлэдхэхэ байна. 1965 ондо дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэдэй ниитэ тоо 4,5 миллион үлүүтэй болохо, ондоогоор хэлэхэдэ, 1958 онойхидо орходоо нэгэ хахад дахин олон болохо байна. Материальна үйлэдбэриин һалбаринуудта хүдэлдэг мэргэжэлтэдэй тоо илангаяа түргэнөөр олошорхо юм.

Дээдэ һургуулиие шэнэдхэн хубилгалгын гол удхань юуб гэхэдэ, тэрэниие ажабайдалтай бүри нягта холбоотой болгохо, мэргэжэлтэдэй бодото ажалайнь болон научно-теоретическэ бэлэдхэлые нилээд һайжаруулжа, тэдэниие коммунизмын эдэбхитэй байгуулагшад болгон хүмүүжүүлхэ хэрэг болоно.

Дунда болон дээдэ һургуулиие шэнэдхэн хубилгахын тулада горьтойхон саг, хүдэлмэри хэрэгтэй болохо байна. Арадай гэгээрэл тушаа үндэһэ яһатанай ёһо заншалда болон онсо илгаада таарамаар хуулинуудые союзна республикануудай Верховно Соведүүд баталан абаха байна.

Нүхэдүүд! Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэг хадаа манай ороной үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые бүхы талаһаань саашадань хүгжөөлгэтэй холбоотой асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эрдэмтэдэй эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, эрдэм ухаанай һалбаран мандаха тушаа эрилтэ табина. Долоон жэлэй түсэб манай эрдэмтэд болон эрдэм ухаанай эмхи зургаануудай үмэнэ ажал-ябуулгын айхабтар ехэ арга боломжо нээжэ үгэнэ. Хүсэ шадалаа, эрдэм ухаагаа хэрэглэхэ газар бии гээшэл!

Ерээдүйн үедэ манай эрдэмтэд ямар ажал хэхэ, бүтээхэ ёһотойб? Нэн түрүүн бодото дээрээ хизааргүй ехэ энерги абадаг болохо зорилгоор хүтэлбэрилэгдэдэг термоядерна реакциие шудалалга; энергетическэ болон транспортна двигательнүүдтэ атомна энергиие үргэнөөр хэрэглэлгэ хангаха ябадал; арадай ажахыда синтетическэ материалнуудые, ядерна бутаралгын продуктнуудые болон радиоактивна изотопуудые үргэнөөр хэрэглэлгэ; үйлэдбэриин хүдэлмэриие бүхыдэнь оньһожоруулха, автоматизацилха зорилгые шиидхэлгэ болон физикын, радиоэлектроникын, тоо бодолгын техникын туйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэһэнэй үндэһэ һуури дээрэ техническэ шэнэ хэрэгсэлнүүдые байгуулга мүн болоно. Тезисүүд дотор тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, химиин, металлургиин, геологиин һалбаринуудта, хүдөө ажахын элдэб һалбаринуудта, медицинэдэ болон бусад һалбаринуудта хүдэлдэг эрдэмтэдэй үмэнэ мүн лэ горьтой зорилгонууд табигдана.

Ниитын эрдэм ухаанай бүхы һалбаринуудта тон ехэ эрилтэ табигдана. Манай экономистнууд, философууд, түүхын эрдэмтэд болбол социализмһаа коммунизмда шэлжэн орохо хуули ёһонуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ, ажахын болон соёл культурын байгуулалтын дүй дүршэл шудалха, ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэдэ туһалха ёһотой. Ажабайдалай табижа байһан шэнэ асуудалнуудые творческоор согсолхо, теоретическэ талаарнь зоримгойгоор шиидхэхэ зорилго ниитын эрдэм ухаанай талаар, илангаяа экономическа эрдэм ухаанай талаар хүдэлдэг эрдэмтэдэй үмэнэ табигдана. Капиталистическэ дэлхэйдэ боложо байһан шухалын шухала зүйлнүүдые алишье талаһаань согсолон шэнжэлхэ, буржуазна идеологиие элишэлхэ, марксистско-ленинскэ теориин арюун нангин байхын түлөө тэмсэхэ шухала.

Эрдэм ухаанай эмхи зургаануудай холбоо ба[...] саае дүй дүршэлтэй саг үргэлжэ бэхижүүлхэ, арад[...] ажахыда эрдэм ухаанай шэб шэнэ туйлалтануудые үргэнөөр, түргэнөөр нэбтэрүүлхэ, туршалгын бол[...] конструкторска хүдэлмэриие зоримгойгоор ябуул[...] хэрэгтэй.

Коммунизм байгуулга гансахан лэ экономикын, э[...] дэм ухаанай болон соёл культурын талаар энээн[...] урда тээхидэ орходоо үзэгдөөгүй ехэ хүгжэлтэ туйл[...] хые хараална бэшэ, мүн хүнэй бүхы творческо ар[...] боломжо болон оюун бэлигые эгээл дүүрэнээр, ал[...] шье талаһаань бадаруулан элирүүлхэ, хүгжөөхэ т[...] лаар үзэгдөөгүй ехэ арга боломжо нээжэ үгэнэ.

Социалистическэ обществын оюун бэлигэй культ[...] рые хүгжөөхэ, баяжуулха хэрэгтэ литература бол[...] искусство шухала үүргэ дүүргэдэг юм. Тэрэ хад[...] коммунистическэ обществын хүнэй ухаан бодолой б[...] рилдэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр нүлөөлнэ. Коммуни[...] байгуулагша—арадай эрэлхэг баатаршалгые хару[...] ха гэһэн манай искусствын үмэнэ табигдажа байг[...] зорилгоһоо ондоо һайн һайхан, арюун үндэр зорил[...] байхагүй. Литературын, театрын, киногой, хүгжэм[...] скульптурын болон уран зурагай ажал-ябуулагша[...] өөһэдынгөө творчествын уран һайханай, идейнэ [...] хыень бүри дээшэлүүлхэ, ажалшадые коммунисти[...] скэ ёһоор хүмүүжүүлхэ, коммунистическэ үзэл сурт[...] лай ёһо гуримуудые дэлгэрүүлхэ, олонациональ[...] социалистическэ культурые хүгжөөхэ, хүнүүдтэ [...] һайхан шэнжэ шанар бүридүүлхэ хэрэгтэ партиин [...] лон гүрэнэй эдэбхитэй туһалагшад саашадаашье ба[...] ха ёһотой.

Идеологическа хүдэлмэриие ябуулхын тулада бү[...] таатай зохид эрхэ байдал байгуулагдаха гэжэ доло[...] жэлэй түсэбөөр хараалагдана. Хэблэл, радио бол[...] телевидени, кино болон культурно-гэгээрэлэй эм[...] зургаанууд үргэнөөр хүгжөөгдэхэ, газетэ, журн[...] болон номуудай тираж нилээд ехэ болгогдохо байн[...] Долоон жэлэй турша соо полиграфическа промышле[...] ностиин хүсэниинь бүри ехэдхэгдэхэ юм. Радио [...] айлнуудта оруулха болон культурно-гэгээрэлэй эм[...] зургаанудые бариха хэрэгтэ, илангаяа хүдөө нют[...] гуудта горьтой анхарал хандуулагдана.

Манай ороной үмэнэ табигдажа байгаа зорилгону[...] дые шиидхэхэ талаар манай бүхы советскэ интелл[...] генцидэ горьтой үүргэ даалгагдана. Тэрэ хадаа [...] дэлмэришэн ангитай, колхозно тариашадтай хам[...] коммунизм байгуулха хэрэгтэ өөрынгөө эрхим һа[...] хубитые оруулха юм.

III. Капитализмтай социализмын хэһэн экономическа мүрысөөнэй шиидхэхы шата, уласхоорондын мүнөө үеын байда[...]

Нүхэд! Долоон жэлэй түсэб бүхы уласхоорондын байдалда гүнзэгы нүлөө үзүүлжэ, марксизм-ленинизмын түгэс ехэ шэнэ илалта болохо байна. Түсэбөө бэелүүлхэ хэрэгтээ манай туйлаһан амжалтанууд социализм тээшэ оло миллион шэнэ дэмжэгшэдые зорюулха, эб найрамдалай хүсэнүүдые батадхаха, дайн сэрэгэй хүсэнүүдые һуларуулха, манай орон доторхиһоо гадна, мүн бүхы дэлхэй дээрэ туйлай ехэ хубилалтануудые бии болгохо юм; экономикын талаар социализмын аша туһада дэлхэй дээрэ шиидхэхы дабшалтанууд болохо байна.

Экономико гээшэ капитализмтай социализмын хэһэн амгалан ёһоной мүрысөөнэй дэлгэрхэ гол шухала газар мүн. Тиин бидэнэр түүхэтэ богонихон болзор соо энэ мүрысөөндэ илажа гараха хүсэлэнтэйбди.

Долоон жэлэй түсэб ба СССР-эй экономическа гол зорилго бэелүүлгэ

Хүн бүхэндэ хүртэсын талаар продукци үйлэдбэрилгөөр капиталистическэ эгээл хүгжэнги оронуудые түүхэтэ богонихон болзор соо хүсөөд, тэдэниие ахижа гараха гэһэн СССР-эй экономическа гол зорилгые дүүргэхэ хэрэгтэ долоон жэлэй түсэб бэелүүлһэнэй ашаар шиидхэхы алхам хэгдэхэ байна.

Капитализмтай хэһэн мүрысөөнэй түрүүшын шата Агуу ехэ Октябриин социалистическэ революциһаа эхилжэ, «хэмнай хэнээ илахаб?» гэжэ В. И. Ленинэй тодорхойлһон асуудал манай орон дотор социализмын аша туһада шиидхэгдэһэн байна. Энэ хадаа социализмын бүхэдэлхэйн түүхэтэ илалта мүн байжа, капитализмһаа социализмын тон булюу һайн байһые тодорхойлон харуулаа. Энэ шатадаашье социализм уласхоорондын оршон байдалда ехэ амжалтануудые туйлаһан байна. Саашадаа эдэ амжалтануудаа арьбадхан, Советскэ Союз промышленна продукциингаа ниитэ хэмжээгээр Баруун Европын хүгжэнги оронуудые холо ахижа гараад, дэлхэй дээрэ хоёрдохи һуури эзэлдэг болоо. Франци, Англи, Баруун Германиин хамтадаа гаргадаг промышленна продукциһаа 1958 ондо Советскэ Союз нилээд ехэ промышленна продукци гаргаһан байна.

Үйлэдбэрилгын эршэмтэй түргэн хүгжэлгөөр капитализмһаа тон булюу байһанаа социализм гүйсэд тодорхойлон харуулаа. Мүнөө бидэнэр капитализмтай хэхэ экономическа мүрысөөнэй шэнэ шатада оробобди. **Уласхоорондын үйлэдбэридэ капиталистическэ системые социалистическэ системын булиха ябадал туйлаха, ниитын ажалай бүтээсээр, хүн бүхэндэ хүртэсын талаар продукци үйлэдбэрилгөөр капиталистическэ эгээл хүгжэнги оронуудые илажа гараха, оронойнгоо хүн зониие дэлхэй дээрэ эгээл һайн ажаһуудалтай болгохо гэһэн зорилго мүнөө табигдана.**

Советскэ Союз мүрысөөнэйнгөө энэ шатада экономическа талаар Америкын Холбоото Штадуудые булижа гараха хүсэлэнтэй. США-дахи үйлэдбэриин хэмжээн капитализмын экономикын дэбжэлтын эгээл дээдэ заха мүн болоно. Түүхын, байгаалиин талаар таарамжатай оршон байдалай энэ хэрэгтэ үүргэ дүүргэһыснь мэдэнэбди. США-гэй хэмжээе ахижа гараха гээшэ капитализмын эгээл дээдэ туйлалтануудые булиха ябадал мүн болоно.

Иимэ зорилгые бидэнэрэй мүнөө табиһан ушаршье манай хүсэнүүдэй, манай арга боломжонуудай айхабтар ехээр ургаһые гэршэлэн харуулна. Арадай ажахын болон культурын олохон туйлалтануудаар манай орон капиталистическэ олонхи оронуудһаа нилээд ехээр гээгдэнхэй байгша һэмнай. Харин Америкэтэй өөһэдыгөө сасуулдагшьегүй байгаабди. Мүнөө бидэнэр ондоо хэмжээтэй, ондоо хүсэтэй, ондоо арга боломжонуудтай болообди. Ленинэй зааһан замаар ябаһан совет арад зоной асари ехэ ажал урданъ гээгдэнги байһан манай орониие иимэ ехээр өөдэнь үргэжэ, капиталистическэ эгээл хүсэтэй гүрэнтэй мүнөө «урилдажа» шадахаар тэрэниие болгобо.

Капитализмтай хэһэн экономическа мүрысөөнэй шиидхэхы шата заатагүй ерэхэ, социализм өөрынгөө хүсые харуулха гэжэ социализмын үндэһэ һуурин үшөө табигдажа байха үедэ манай парти мэдэжэ байгаа. Тиимэ шата ерээ гэжэ мүнөө хэлэхэдэ болоно. Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хүгжэлтын мүнөөнэй хэмжээндэ, ниитын ажалай бүтээсын ургалтада, мүнөө үеын техникэдэ, түсэбэй ёһоор хүгжөөгдэдэг социалистическэ ажахыда, арад зоной зохёон байгуулхы эдэбхи хэшээлдэ түшэглэн, Советскэ Союзнай ам[...] лан ёһоной энэ мүрысөөндэ илажа гараха бүхы ар[...] боломжонуудтай.

Дэлхэйн хоёр системын экономическа талаар[...] хүгжэлтэ ойрын үедэ ямараар үзэгдэхэ болоноб?

СССР-эй экономическа гол зорилгые шиидхэ[...] болзорнууд нэн түрүүн СССР ба США доторхи [...] лэдбэрилгын эхин хэмжээнүүдһээ дулдыдаха бай[...] Энэ ямар байнаб?

СССР-эй промышленна продукциин хэмжээн СШ[...] гэй промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээнһээ хо[...] дахин тухай, харин хүдөө ажахын продукциин хэ[...] жээн 20—25 процент бага байна;

—Хүн бүхэндэ хүртэсын талаар промышленна пр[...] дукци СССР-һээ США хоёр үлүүтэй дахин, хүд[...] ажахын продукци 40 процент тухай ехээр үйлэд[...] рилдэг байха юм.

Ямар болзор соо энэ гээгдэлээ усадхаад, сас[...] болоод, удаань эдэ туйлалтануудаараа США-е бу[...] жа гараха болонобибди.

Үйлэдбэрилгын эршэмтэй түргэнөөр ургаха ябад[...] шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байна. Эршэмтэй түр[...] ургалтаараа ажахын социалистическэ системэ бул[...] байна ха юм. Советскэ засагай оршон байгаа үе[...] дунда жэшээгээр промышленностиин нэгэ жэлэй [...] шэмтэй түргэн ургалта капиталистическэ хүгжэн[...] оронуудай промышленностиин ургалтаһаа гурба—[...] ба дахин ехэ байгаа.

Промышленна продукци жэл соо дунда жэшээг[...] 8,6 процент ургаха гэжэ долоон жэлэй түсэбөөр [...] раалагдаашань дүүргэгдэхэһээ гадна, мүн үлүү[...] дүүргэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй. Капиталисти[...] скэ оронуудшье нэгэ газартаа байха бэшэ ха юм да[...] Ойрын үедэ США-гэй промышленна үйлэдбэри ж[...] соогоо 2 процент тухай ургадаг байха гэжэ бодо[...] хэрэгтэй. Американ промышленна продукциин ург[...] та һүүлэй жэлнүүдтэ эгээл иимэ байгаа.

Мүн үшөө нэгэ иимэ ушар хараадаа абаха хэр[...] тэй. Үйлэдбэринь ехэ түргэнөөр ургаа бэшэшье һ[...] промышленна продукциингаа жэл бүриин ургалт[...] бодото хэмжээгээр США үни удаан саг соо СССР-[...] булюу байгаа. Гэбэшье энэ үе үнгэрөө. Һүүлэй на[...] ман жэлэй туршада СССР дотор продукциин [...] шухала хэдэ хэдэн зүйлнүүд (булад, шэрэм, түмэр[...] руда, нефть, нүүрһэн, цемент, нооһон бүдүүд) Ам[...] рикынхиһээ бодото хэмжээгээрээ ехээр үйлэдбэри[...] абтадаг болоо.

Тиимэ болохолоороо, энэ талаар мүрысөөнэй ү[...] һөөрөө шэнэ шата эхилбэ: мүнөө манай орон темп[...] рээшье, мүн продукциин жэл бүриин бодото ург[...] тын талааршье США-е булижа гаранхай. Бидэн[...] дүрбэ дахин түргэнөөр дабшанабди, жэл бүхэн[...] продукци улам ехээр гарганабди. Тиин американ[...] цуудые хүсэхэмнай мүнөө һураггүй бэлэн болон[...]

СССР ба США доторхи промышленностиин ург[...] таһаа харахада, продукциин гол шухала зарим зү[...] нүүдые үйлэдбэрилгөөр Советскэ Союз түсэбөө дү[...] гээд байхадаа США-е ахижа гараха, мүн зар[...] зүйлнүүдээр США-гэй промышленна үйлэдбэрилг[...] мүнөө үеын хэмжээндэ хүрэхэ байна. Тиихэдэ бүг[...] дээрээ хүдөө ажахын шухала шухала продуктнууд[...] США-гэй үйлэдбэрилгэ, тэрэшэлэн хүн бүхэндэ х[...] тэсөөр Холбоото Штадуудай мүнөө үеын хэмж[...] ахигдажа гартаха байна. СССР-эйшье, мүн США-г[...] шье хүн зон олон болохо. Гэхэ зуура манай хүн[...] ной тоо түргэнөөр олон болохо гэжэ хүлеэхэ хэрэгт[...] СССР-эй хүн зон США-гэйхиһээ 15—20 процент ту[...] олон болохо бэзэ. Тиимэһээ хүн бүхэндэ хүртэ[...] тоолохо болоо һаа, промышленна продукци үйлэ[...] рилгөөр Холбоото Штадуудые хүсөөд, ахижа гара[...] тулада долоон жэлэйнгээ түсэбые дүүргэһэнэй[...] һүүлээр үшөө табан жэл хэрэгтэй боложо боло[...] **Тиин энэ үедэ гү, али энээнһээ урда гү үйлэдбэри[...] гөө бодото хэмжээгээршье, мүн хүн бүхэндэ хүртэ[...] талаар продукци бүтээн гаргалгаараашье Совет[...] Союз дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һууридa гараха бай[...] Энэ хадаа уласхоорондын оршондо капитализм[...] хэһэн амгалан ёһоной мүрысөөндөө социализмын [...] лаһан бүхэдэлхэйн түүхэтэ илалта мүн болохо.**

СССР-эй промышленна хүгжэлтын ургалта я[...] нэгэн шатада заатагүй «һуларха» гэжэ буржуа[...] экономистнууд тодорхойлхоёо һэдэдэг. Энэ ха[...] капиталистическэ экономикотой жэшээлжэ социал[...]

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй үргэлжэлэл

тухай бродомжолхо гэһэн һэдэлгэ болоно. Үнэндөө капитализм үйлэдбэриингөө хүсэнүүдэй хүгжэлтэдэ дабагдашагүй һаад тойбонуудые тохёолдуулдаг, тиихэдэнь промышленностиин ургалта бага боложо эхилдэг. Харин тиихэдэ социализм үйлэдбэриингөө хүсэнүүдэй таһалгаряагүйгөөр ургаха бүхы шухала арга боломжонуудые байгуулна.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдэй туршада США, мүн капиталистическэ бусадшье оронуудта капитализмын «һалбаран хүгжэжэ» байһан тухай, «кризисгүйгөөр» тэрэнэй хүгжэхэ саг үеын ерэһэн тухай үгэ хүүрнүүд дутамаггүйгөөр гарадаг байгаа. Теэд дайнай хойто тээхи үедэ капитализмын экономикын бодото байдал ямар байнаб? Оройдоо арбан хоёр жэлэй туршада США гурба удаа кризистэ орожо, 1948—1949 онуудта, 1953—1954 онуудта, илангаяа 1957—1958 онуудта үйлэдбэреэ ехээр бага болгоһон байха юм.

Экономикодонь энээнэй ямар нүлөө үзүүлһыень нүүлэй кризисэй жэшээ дээрэһээ харагдана. 1957 ондо США-гэй промышленна үйлэдбэрилгэ ехэнхидээ түрүүшынгээ жэлэй хэмжээндэ байһан аад, харин 1958 ондо тэрэ хадаа 1957 онойхиһоо 6,5 процент тухай бага болоһон байна. Тиимэ болохолоороо, кризис хадаа США-гэй промышленна үйлэдбэрилгые 1953 онойнь хэмжээндэ хүрэтэр гэдэргэнь татаһан байха юм.

Кризисэ уналга гэнтэ гэнтын дэбжэлтэ хоёрой үе үргэлжэ һэлгэжэ байдаг ушар капитализмын экономикын тогтуурингүй байһые гэршэлнэ. Буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгэ, мүн бүсадшье хэмжээнүүд үлүүсэ ехээр үйлэдбэрилһэнһөө болодог кризисүүдһээ США-гэй, капиталистическэ бусадшье гүрэнүүдэй экономикые абаржа шадахагүй. Капиталистическэ гүрэнүүд юушье хээ һаа, кризисүүдэй шалтагаание тэдэнэр усадхажа шадахагүй. Капитализм өөрынгөө зүрилдөөнүүдэй үхэлтэ һабарһаа мултаржа шадахагүй, экономическа шэнэ һандаралнуудай аюул тохёолдуулан, тэдэ зүрилдөөнүүд улам һүжэрхэ. Капитализмын ниитэ кризисэй саашадаа һүжэржэ байһаниинь элитэ. Социализмын дэлхэйн системэ капитализмын дэлхэйн системэ хоёрой хүсэнүүдэй хоорондо үндэһөөрөө хубилһан дээрэһээ, колониальна системын һандаржа, капиталистическэ оронуудта социальна зүрилдөөнүүдэй улам хурсадаһан дээрэһээ капитализмын ниитэ кризис улам шангаданхай.

Капитализмые социализмын илахын тула үйлэдбэриин ургалта шухала удхашанартай. Гэбэшье нэгэ байгуулалтын нүгөөдэ байгуулалтаһаа булюу һайн байһыень тодорхойлхын тула обществодо, хүндэ үйлэдбэриин тус ургалтын ямар ашагтай байһые нэн түрүүн хараадаа абаха хэрэгтэй. Хүн бүхэндэ хүртэхэн талаар орон доторнь ехэ мяханай, тоһоной, олон телевизорнүүдэй, автомобильнуудай үйлэдбэрилэгдэдэг байһаниинь худэлмэригүй американецта үнэндөө ямар ашатай туһатайб?

Капиталистическэ оронуудта үйлэдбэрилэн гаргагдаг баялигуудай эгээл ехэнхи хубинь мүлжэгшэдтэ, тэдэнэй туһамаршадта хүртэнэ ха юм. Харин тиихэдэ социализмын оршон байдалда үйлэдбэриин хэмжээнэй хүн бүхэндэ хүртэсын талаар ехэ болоһон ямар ажалшадай ажабайдалай бодотоор һайжаралые харуулна. Гоёожо хэлэхэдэ, манай үйлэдбэреэ үбжээхэ бүримнай үнэхөөрөө «дүүшэ» бүхэн ашагта хүртэхэ байна. Харин тиихэдэ капиталистическэ оронуудта баян капиталтай байһан лэ «дүүшэ» үйлэдбэриин ургалтаһаа ашагта хүртэхэ байна. Капиталгүй байһан «дүүшэ» үйлэдбэриин ургахадашье хоолой зандаа хосорхо байна. Энэ хадаа капиталистическэ байгуулалтадахи «адли тэгшэ арга боломжо» гэдэг гү, али нэгэниинь баяжадаг, нүгөөдэнь туражадаг ёһо гурим мүн. Иимэ байдал капитализмын хули ёһонуудта бүримүһэн зохистой, юрын байха ёроо байһан байдал мүн гэжэ тоологдоно.

Үйлэдбэриин ургахатай хамта, гол түлэб хүн зоной хэрэглэмжын хэмжээнэй дээшэлдэггүй зүрилдөөн социализмын үедэ байжа болохогүй. Обществын бүхы гэшүүдэй хэрэглэмжые эгээл ехээр хангаха зорилгоор материальна баялигуудые улам ехэ болгохын тула социалистическэ общество дотор үйлэдбэриин ургалта түсэблэгдэдэг.

Социалистическэ болон капиталистическэ орон доторо, жэшээнь, СССР болон США дотор үйлэдбэриин хэмжээнэй адли байгаашье һаань, харин тэрэнэй социальна хойшолонгууд газар тэнгэри хоёртол тад ондоо байдаг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Ашаг олзо оложо бэшэ, харин обществын бүхы гэшүүдэй хэрэглэмжые эгээл ехээр хангаха зорилгоор үйлэдбэри эмхидхэдэг дээрэһээ социализм булюу һайн байна.

Дэлхэйн социалистическэ системын саашанхи бэхижэлгэ

Нүхэдүүд! Дэлхэй дээрэ СССР США хоёрой экономическа мүрысөөн болоно, дэлхэйн социализмын бүхы системэ дэлхэйн капитализмын системэтэй мүрысэнэ.

Мүнөө үеын капитализмын шарайе гансал ехээр хүгжэнги оронууд харуулна бэшэ, мүн үйлэдбэриин хэмжээгүй бага хүгжэлтэтэй оронуудшье харуулна. Бүхы дээрээ капиталистическэ системэ доторхи үйлэдбэриин хэмжээн США-гэйхиһээ холо гээгдэжэ байна. Экономическа хүгжэлтын талааршье элдэб капиталистическэ оронуудай хоорондо ехэ илгаа бии. Тиин энэ илгаань улам бүри ехэ боложо байна.

Тиигэжэ байхадань, дэлхэйн социалистическэ системэ дотор бүхы оронуудтань арадай ажахы болон культурын эршэмтэй шанга хүгжэлтэ туйлагдажа байна. **Эршэмтэй шанга хүгжэлтэ гээшэ социалистическэ лагериин бүхы оронуудай дүй дүршэлөөр үнэхөөр батадхагдаһан, социализмын ниитэ хуули ёһо болоно.** 1958 ондо социалистическэ оронуудта промышленна үйлэдбэринь 1937 онойхитой сасуулхада таба дахин ехэ болоо. Хитадай Арадай Республика 1950—1958 онуудта промышленна үйлэдбэреэ, ойлхада, арба дахин ехэ болгоо. Дайнай урдахи хэмжээнтэй сасуулхада, промышленна продукциинь 1958 ондо Польшодо 5,5 дахин, Чехословакида—3,3 дахин, Германска Демократическа Республикада—2,5 дахинһаа үлүүгээр, Румынида—4 дахин үлүү, Венгридэ — 4 үлүүтэйгээр, Болгарида—түлхада, 9 дахин, Албанида—18 дахин ехэ болоо. Корейскэ Арадай-Демократическа Республика 1949 онойхитой сасуулхада промышленна үйлэдбэреэ 3,5 дахин ехэ болгоһон байна.

Социалистическэ индустриализациин эсэстэ арадай демократиин олонхи оронуудта промышленностиин удельнэ хэмжээнь булюу болоо. Польша, Венгри, Румыни, Болгари хүгжэнги хүндэ промышленностьтай промышленно-аграрна оронууд болоо. Хитадай Арадай Республика аграрна орон байһанаа, мүнөө индустриально-аграрна орон боложо байна.

Таряашадые кооперативай зам дээрэ гаргаха гэһэн социалистическэ байгуулалтын тон хүндэ асуудал амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ байна. Хитадай Арадай Республикада, Болгариин Арадай Республикада, Корейскэ Арадай-Демократическа Республикада хүдөө ажахы кооперативай зам дээрэ гаргагдаад, Чехословакида болон Албанида хүдөө ажахые социалистическэ ёһоор шэнэдхэн байгуулха хүдэлмэри дүүргэгдэжэ байна. Германска Демократическа Республикада газарайнь талмайн хахадынь шахуу кооперативуудай болон гүрэнэй ажахынуудай мэдэлдэ байна. Мүн бусад социалистическэ оронуудташье хүдөө ажахые кооперативай зам дээрэ гаргаха хүдэлмэри улам үргэнөөр ябуулагдана.

Арадай демократиин зарим оронууд социализм байгуулгые шиидхэхэ үедээ оронхой. Тэдэнэй Советскэ Союз шэнги коммунистическэ общество байгуулха сагынь ойртожо байна. Энэнь уласхоорондын айхабтар ехэ удхашанартай.

Марксизм-ленинизмын һургаалые, социализм байгуулгын ниитэ хуули ёһые хүтэлбэри болгодог лэ, революционно теориие творческо ёһоор хэрэглэдэг, оронуудайнгаа национальна болон түүхын онсо илгаае хараада абадаг лэ коммунистическэ партинууд шэнэ ажабайдал байгуулгада амжалта туйлажа шадаха байһаниинь хэрэг дээрэ харуулагдаа. Социалистическэ оронуудай аха дүү партинууд социализм байгуулгын теори болон практикые хүгжөөнэ, марксизм-ленинизмын саашанхи хүгжэлтэдэ өөрынгөө хубита юумэ хэнэ.

Еһото хүгжэлтэ гээшэ гансал социализмын зам дээрэ туйлагдажа болохо байһаниинь мүнөө Европын болон Азиин социалистическэ оронуудай дүй дүршэл дээрэһээ харагдаа.

Хүн бүридэ хүртэсын талаар промышленна продукци үйлэдбэрилхэ хэмжээгээр дэлхэйн социалистическэ системэ бүхы дээрээ дэлхэйн капиталистическэ системые хүсэнхэй. Газар дэлхэйн арад зоной гурбанай нэгэ хуби шахуунь социалистическэ оронууд дотор байна. Тус оронуудта дэлхэйн промышленна үйлэдбэриин гурбанай нэгэнһээ үлүүнь хүртэнэ.

Социалистическэ оронууд дэлхэй дээрэ абтадаг оройһото таряанай хахадые шахуу, хлопогой 43 процентые үгэнэ. Экономистнуудай тоолоһоной ёһоор, **СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбые дүүргэһэнэй, үлүүлэн дүүргэһэнэй эсэстэ, мүн арадай демократиин оронуудай экономикын хурдан түргэнөөр хүгжэһэнэй эсэстэ дэлхэйн социалистическэ системын оронууд дэлхэйн промышленна бүхы продукциин хахадһаа үлүүе үйлэдбэрилхэ байна.** Тиигэжэ материальна үйлэдбэриин, хүн түрэлтэнэй ажал-ябуулгын гол зүйлэй талаар дэлхэйн социализмын системэ дэлхэйн капитализмын системэдэ орходоо булюу һайн байһанаа харуулха юм.

Энээниие бодоод үзыт, нүхэдүүд! Социализмын оронууд газар дэлхэйн дүрбэнэй нэгэ хубиие эзэлжэ байбашье, урдань эдэ оронуудай олонхинь экономическа талаараа гээгдэнги оронууд байгаашье һаа, дэлхэйн промышленна продукциин хахадһаа үлүүе гаргаха сагынь холо бэшэ байнал! Социализмын зам дээрэ гараһан оронуудай барагдашагүй арга боломжонуудтай байһаниие харуулһан эли тодо гэршэ энэ бэшэ гээшэ аал!

Социалистическэ революци эгээн түрүүн манай орон дотор илаһаниинь мэдээжэ. Бүхы гүрэнүүдэй буржуази, мүн социал-демократическа ударидагшад Каутскиһаа эхилээд, Сухановта хүрэтэрөө Совет засагай заатагүй унаха тухай, манай экономическа гээгдэлһээ боложо капитализмын дахяад һэргэн болохо тухай олон жэл соо шашаһан байха юм. Эдэнэрэй хэлээшэһээ юун үлөөб? Индустриальна талаараа урдань һулаар хүгжэнги байһан оронууд социализмын эрхэ байдалда хүгжэнги капиталистическэ гүрэнүүдые хүсөөд, этигэл найдамтайгаар урагшаа дабшана. Хэрбээ хуули засагай хүдэлмэришэн ангиин гарта ороод, социалистическэ байгуулалта тогтоогдоод байгаа һаань, арад зон оронойнгоо экономикые капитализмын үеынхидэ орходоо хэмжээлэшэгүй хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ аргатай болохо байһаниие түүхэ гэршэлэн харуулна.

Үйлэдбэриие түргэнөөр хүгжөөхын, ажалшадай жаргалта байдалые һайжаруулхын тулада, социалистическэ оронуудай арадуудай улам шэнэ шэнэ арга боломжо оложо байһыень ажабайдал харуулна. Бидэнэр бэе бэедээ аха дүүгэй туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлжэ, бата нэгэдэлтэйгээр урагшаа ябанабди. Тиигэжэ бүхы социалистическэ оронуудай экономическа хүгжэлтэнь удаа дараалан адли тэгшэ болохо байха.

Капитализмтай экономическа мүрысөөндэ илаха тухай асуудал гансашье Советскэ Союзай урда байна бэшэ. Жэшээлхэдэ, Хитадай Коммунистическэ парти промышленностиин шухалын шухала үйлэдбэриин хэмжээнэй талаар ойрын 15 жэлэй турша соо Англиие ахижа гараха гэһэн зорилго 1957 ондо табиһан байна. «Ехэ түргэн дэбжэлтэ» бэелүүлхын түлөө тус орон дотор дэлгэрһэн арадай тэмсэл хадаа энэ зорилгые хитад арадай нилээд богонихон болзор соо шиидхэхэ байһаниие харуулна. Чехословакиин республика 1965 ондо промышленна продукциин хэмжээе 1957 оной хэмжээтэй сасуулхада 90—95 процентээр ехэ болгохо, тиихэдэ Польшын Арадай Республика 1958 оной хэмжээтэй сасуулхада 80 процентээр ехэ болгохо гэжэ хараална. Болгариин арад табан жэлэйнгээ түсэбые гурба—дүрбэн жэлдэ дүүргэхээр хараална.

Социалистическэ лагериин оронууд дэлхэйн үйлэдбэри дотор түрүү һуури эзэлхын тулада, бүхы шухала арга нүхэсэлтэй байна гээшэ.

Дэлхэйн социализмын системэ үйлэдбэриие эршэмтэй шангаар хүгжөөхэ талаар булюу байдалтай. Һүүлэй табан жэл соо (1954—1958 онуудта) бүхы социалистическэ лагерь дотор промышленна үйлэдбэриин жэлэй дунда зэргын ургалтань 11 процент болоо. Тиихэдэ бүхы капиталистическэ дэлхэйдэ гурбан процент хүрэхэгүй ургалта болоһон байна.

Дэлхэйн социализмын системэ дотор бүхы оронууд өөһэдынгөө үйлэдбэриин хүсэл оролдолгые хамтадаа тааруулан ябуулна. Тиихэдэнь капиталистическэ гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанууд дотор эбсэшэгүй зүришэлдөөн болоно. Арадай ажахын түсэбүүдые тааруулан зохёожо ябуулха гээшэ мүнөө үедэ социалистическэ оронуудай үйлэдбэриин хүсэл оролдолгые нэгэдүүлгын формо мүн болоно. Социалистическэ лагериин экономикые хүгжөөлгэ дотор ажалай уласхоорондын хубаарилга, илангаяа тэрэнэй дээдэ зэргын зүйл—үйлэдбэриие тусхай мэргэжэлтэй болгохо, хамжан үйлэдбэрилдэг болгохо гээшэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Социализмын бүхы лагерь дотор, социалистическэ орон бүхэндэ үйлэдбэриие хүгжөөлгын шэнэ, нэмэлтэ арга боломжо иимэ байна. Социалистическэ гүрэнүүдэй системэ дотор байһанда адляар иимэ хурдан түргэнөөр нэгэшье орон амяараа хүгжэжэ шадахагүй һэн.

Социалистическэ оронуудай экономическа хүгжэлтын онсо илгаань юуб гэхэдэ, тэдэнэй урагшаа дабшаха бүринь хоорондохи холбоо харилсаань бэхижэнэ, дэлхэйн социалистическэ системын жагсаал улам бэхижэнэ. Капиталистическэ дэлхэй дотор тад ондоо юумэн болоно. Тэндэ али нэгэн орондо үйлэдбэриин хүгжэхэдэнь, капиталистическэ оронуудай хоорондохи зүришэлдөөн улам шангадана, тэдэнэй хоорондохи тэмсэл болон тулалдаан хурсадана. Социалистическэ орон бүхэнэй урган хүгжэхэдэнь дэлхэйн социалистическэ бүхы системэ бэхижэнэ. Манай хүсэн, капитализмтай амгалан ёһоной мүрысөөндэ социализмын илаха байһанай нүхэсэл иимэ байна.

Дэлхэйн социалистическэ системын оронуудай нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ, социалистическэ интернационализмын, сүлөөтэ арадуудай аха дүүгэй хани барисаанай үндэһэ һуури дээрэ социализмын оронуудай хоорондохи хани харилсаанай, экономическа болон культурна холбоо барисаанай хүгжэлтэдэ саашадааашье туһалха гээшые Советскэ Союз өөрынгөө шухалын шухала зорилго гэжэ тоолоно.

***

Нүхэдүүд! Долоон жэлэй түсэб бүхы дэлхэйн олониитын гол анхаралда байна. Манай хани нүхэдшье, манай дайсадшье энэ түсэбые зүбшэн хэлсэнэ, тайлбарилна.

Ханинарнай Советскэ Союз доторхи коммунистическэ байгуулалтын программые амаршална. Бүхы коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинууд манай түсэбые нэгэн һаналтайгаар сэгнэнэ. Бүхы оронуудай ажалшад болон түрүү хүнүүд эб найрамдалай, демократиин болон социализмын хүсэнүүдые бэхижүүлгэдэ энэ түсэбэй айхабтар ехэ удхашанартай байһые тэмдэглэнэ.

Манай дайсадай дунда даабарита тоонууд мэгдэлгэ, сошордолго гаргаһан байна. Буржуазна пропаганда манай түсэбэй амгалан зорилгые буруугаар харуулхые, эгээлэй хүнүүдэй ухаан бодолдо нүлөөлхэ тэрэнэй нүлөөе бага болгохые һэдэнэ. Зүгөөр долоон жэлэй түсэб соо табигдаһан зорилгын үнэхөөрөө айхабтар ехэ байһаниие буржуазна хэблэлэй органуудшье мэдэрэнгүй байжа шаданагүй. Энэ түсэб «сошордуулаа» гэжэ «Экономист» гэдэг англиiйска журнал зааха баатай болоо.

Энэ түсэб тухай буржуазна хэблэлэй бэшэһэниие уншахадаа, нэгэдэхи табан жэл тухай тэрэнэй юун гэжэ бэшээшэнь һанагдана. Тиихэдэ буржуазна хэблэл «большевистскэ туршалгын» буруу һүрэхэ тухай бэшэдэг, тэрэнэй «бодомжогүй ябадал», «хooһон зүйл» гэжэ байжа бэшэдэг һэн.

Зүгөөр мүнөө ондоо саг байна гээшэ. Социализмын амжалтанууд манай түсэбүүдые тоохыень бүхы дэлхэйе баадхаа. Энэ түсэбэй бодото дээрээ дүүргэгдэжэ боломоор байһаниие буржуазна олон ажал-ябуулагшад, экономистнууд болон хэблэлэй органууд мэдэрхэ баатай болоо. «СССР промышленностиин талаар табиһан зорилгоёо дүүргэхэ һайн арга боломжонуудтай... Урдань Соведүүд табан жэлэйнгээ түсэбүүдые гол түлэб дүүргэдэг байһан юм» гэжэ американска монополинуудай «Бизнес уик» гэдэг журнал заана. «Тунхаглагдаһан даабарита тоонуудай дүүргэгдэжэ боломоор байһанда капиталистическэ дэлхэй дотор бододог шэнгеэр этигэжэ ядаха болоо һаа, алдуу болохо байгаа. Советскэ түсэб революциһаа хойшо үнгэрһэн дүшэн жэлэй дүй дүршэл дээрэ үндэһэлһэн дээрэһээншье хараад үзэхэдэ, дүүргэгдэжэ боломоор байһаниинь элирнэ» гэжэ японско монополинуудай «Санкей» гэдэг газетэ мэдүүлнэ.

Шэнэ үедэ — шэнэ дуунууд дуулагдана. Долоон жэлэй түсэб уласхоорондын бүгэдэ ниитын зүгһөө мэдэрэгдэн тоогдоод байхадаа, түрүүшын илалта туйлаа гэжэ бидэнэр хэлэхэ хүсэд эрхэтэйбди.

Долоон жэлэй түсэбтэ бодолтойгоор хандаха хэрэгтэй, юундэб гэхэдэ СССР «экономическа ехэ хүгжэлтэ туйлаха, Холбоото Штадуудта орходоо үлэмжэ түргэнөөр хүгжэжэ шадаха байһанаа харуулаа» гэжэ «Де-Мойн реджистер» гэдэг американска газетэ баруун оронуудай ажал-ябуулагшадта уридшалан һануулна. «Экономическа талаарнь хэлэхэ болоо һаа, бидэнэр манай хойнохоно Советскэ Союзай ябаһаниие мэдэнэбди, өөрынгөө үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ талаар бидэнэрһээ арайхан арбан жэл — миил хоёр һүрэлгэ гээгдэнэ» гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетын редакторнуудай нэгэн мэдэрнэ. Энэнь зүб тобшолол гээшэ, энээниие яһалашье зүбшөөмөөр.

Манай шэнэ түсэбүүдэй дүүргэгдэхэ байһаниие мэдэрхэ зуураа, буржуазна ажал-ябуулагшад болон хэблэлэй органууд долоон жэлэй айхабтар ехэ зорилгонуудые дүүргэхэдэ, коммунизмын үзэл сурталай хүсэн үзэгдөөгүйгөөр ехэ болохонь гэжэ һанаагаа зобоно.

Советскэ Союз «...революционернүүд-марксистнуудай хододоо һанажа ябаһан юумын хэзээ бэелүүлэгдэжэ болохо сагые хараална. Үзэгдөө дуулдаагүй ехэ хэмжээ-ябуулгануудые эхилээ» гэжэ баруунай үзэлтэй французска «Орор» гэжэ газетэ бэшэнэ. Энэ түсэб «коммунизмые хүлеэн абажа» боломоор гүнзэгы ехэ нүлөө зарим оронуудта үзүүлжэ болохонь, тиихэдэнь «Холбоото Штадууд юушье хэнгүй байжа болохо байна» гэжэ американска «Уолл-стрит Джорнэл» газетэ бэшэнэ. Муу бэшээр хэлэгдэнэ гээшэл!

Бидэнэрые «уряал» гаргаа гэжэ баруун зүгтэ хэлсэнэ. Тиин тэдэндэ энэ үгын зохид байгаа һаа, бидэнэр уряал гаргаабди гэжэ тоолое. Зүгөөр энэ уряал хадаа **экономикын амгалан ёһоор хүгжэхын, арадай ажабайдалые һайжаруулхын түлөө мүрысөөндэ уряалһан ябадал мүн.** Манай арад Октябриин революци хэжэ, капитализмда уряал гаргаа. Зүгөөр энэнь дайнай уряал бэшэ, харин амгалан ёһоной мүрысөөндэ уряалһан зүйл мүн. Хэрбээ манай арад сэрэгэй промышленностиие хүгжөөхэ зэргэтэй болоо һаа, манай орондо ходол аюул тохёолдуулдаг дайнай добтолгые сухарюулан сохихын түлөө хүгжөөхэ баатай болоо һэн. Манай гол зорилго хадаа амгалан тайбанаар хүгжэхэ, арадай жаргалта байдалые һайжаруулха зорилго мүн байгаа, байнашье.

Бидэнэр буу зэбсэг ехээр бэлдэхэ талаар, атомна болон водородно бомбонуудые, ракетэнүүдые үйлэдбэрилхэ талаар бэшэ, харин промышленна продукци үйлэдбэрилхэ, мяха, тоһо, һү, хубсаһа хунар, гутал болон хэрэгсэлэй бусад зүйлнүүдые ехээр үйлэдбэрилхэ талаар мүрысэхэ гэжэ оролдонобди.

Ямар байгуулалта арадай хэрэгсэлые һайнаар хангана гэжэ арад зон хаража үзөөд, байгуулалта бүхэниие бодото ёһоорнь сэгнэг лэ!

СССР-эй эб найрамдалда дуратай политика, уласхоорондын харилсаануудай асуудалнууд

Долоон жэлэй түсэб хадаа Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай ленинскэ политикын шэнэ гэршэ мүн. Энэ түсэбые бэелүүлгэ мүнөө үеын үндэһэн асуудалые—бүгэдэ ниитын эб найрамдал сахилгын асуудалые шиидхэлгэдэ тон ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

Нэгэдэхеэр, энэ түсэбэй удхашанар юуб гэхэдэ, энэ түсэб эб найрамдалай удхатай байна. Шэнэ фабрикануудые, заводуудые, электростанцинуудые, шахтанууд болон бусад предприятинуудые тон олоор баридаг гүрэмнай гэр байрын болон коммунальна барилгада 400 миллиард шахуу түхэриг һомолно, арадай ажабайдалые нилээд һайжаруулха гэһэн зорилго табина. Иимэ гүрэн дайн сэрэгтэ бэшэ, харин эб найрамдалда найдана.

Хоёрдохёор, иимэ ехэ хэмжээтэй түсэбые дүүргэхэдэ СССР-эй экономическа хүсэн ехэ болохо, тиин бүхы социалистическэ оронуудай экономическа хүсэ шадалай ургахатай хамта, уласхоорондын хэмжээн дээрэхи хүсэнүүдэй тэнсүүри эб найрамдалай туһада шиидхэхы ёһоор булюу болохо, тиимэ болохолоороо, дэлхэйн дай зайсуулгын, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахилгын шэнэ, үшөө ехэ зохид эрхэ байдал бии болохо байна.

Дайн сэрэг заатагүй болохо бэшэ юм гэжэ партиин XX съездын хэһэн тобшололой зүб байһаниинь хүсэд батадхагдаа. Мүнөө үедэ бидэнэр энэ тобшололой зүб байһаниие бүри ехэ үндэһэ һууритайгаар баталан хэлэнэбди. Империалистическэ түримхэйшүүлдэ сохилто хэхэ, хэрбээ дэлхэйн дай үүсхээ һаань тэдэнэрые илаха тон ехэ хүсэн мүнөө бии байна.

Советскэ Союзай, Европын болон Азиин бүхы социалистическэ оронуудай экономическа түсэбүүдые бэелүүлхэдэ уласхоорондын эрхэ байдалда шэнэ юумэ юун болохоб? Тэрэнэй эсэстэ **уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэлгын арга болохо дайн сэрэгые болюулха бодото арга боломжонууд бии болгогдохо.**

Үнэхөөрөөшье, дэлхэй дээрэ СССР-эй эгээн хүгжэнги промышленностьтай гүрэн болоходонь, Хитадай Арадай Республикын хүсэн түгэс индустриальна гүрэн болоходонь, тиихэдэ дэлхэйн промышленна продукциин хахадһаа ехэнхиие бүхы социалистическэ оронуудай гаргадаг болоходонь, уласхоорондын байдал үндэһөөрөө хубилха байна. Социалистическэ лагериин оронуудай амжалтанууд бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хүсэнүүдые бэхижүүлгэдэ тон ехэ нүлөө үзүүлхэ байһандань хэлсээнгүй. Тэрэ саг хүрэтэр эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ байгаа гүрэнүүдтэ колониальна дарлалтаһаа сүлөөрһэн оронуудай нэгэдэхэ байһандань һэжэг һанажа болохогүй. Дайн сэрэг болохогүй гэһэн үзэл бодол арадуудай һанаанда улам бүхөөр хадуугдаха байха. Хүсэнүүдэй шэнэ тэнсүүриин элитэ болоһон дээрэһээ хэдышье хэрзэгы империалистнууд социалистическэ лагерьта эсэргүүдэй үүдхэхэ ямаршье һэдэлгын найдабаригүй байһаниие элитээр ойлгохо байха. Социализмын лагериин хүсэ шадалда түшэглэн эб найрамдалда дуратай арадууд дэлхэйн шэнэ дай үүдхэхэ гэһэн түсэбһөө арсахыень империализмын дай һүжэрөөгшэдые баадхажа шадаха.

Тиимэ болохолоороо, дэлхэйн зарим хубида капитализмын бии байбашье, дэлхэй дээрэ социализмын хүсэд илахаһаа урда тээ обществын ажабайдалһаа дэлхэйн дайе һалгаан хаяха бодото арга боломжо бии болохо.

Капитализмын бии байгаа хадань, дай эхилхэ авантюристнүүд бии байхал гэжэ хэлэжэ болохо байна. Энэнь зүб, энээн тухай мартажа болохогүй. Капитализмын бии байгаа сагтал найдабаригүй юумэ хэхэ гэһэн хүнүүд ходол олдожо болохо байха. Зүгөөр энээгээр тэдэнэр гансал капиталистическэ системын үхэлые түргэдхэхэ байха. Эзэрхэг түримхэй ямаршье ааша бута сохигдохо, тиихэдэ авантюристнүүд өөрынгөө байха ёһотой газартал хүрэхэ.

Нүхэдүүд, манай түсэбүүдые зүбшэн хэлсэхэдэ иимэ хараа шугам бии болоно.

Уласхоорондын байдалай тус тус асуудалнуудта орохые зүбшөөрыт. Уласхоорондын бүхы асуудал тухай хэлэнгүйгөөр, гансал үлэмжэ шухала асуудалнууд тухай хэлэхые хүсэнэб.

Германска асуудалые зүбөөр шиидхэхэ гээшэ эб найрамдалые болон арадуудай аюулгүй байдалые хангалгада ехэ удхашанартай. XX зуун жэлэй түрүүшын хахадта дэлхэйн дай германска империализмын хоёр дахин һүжэрөөһэниинь мэдээжэ. Мүнөө США-гэй, Англиин болон Хойто-Атлантическа эзэрхэг түримхэй хэлсээндэ хабаададаг бусад гүрэнүүдэй монополистнуудай туһаламжаар Баруун Германи НАТО-гэй атомна болон ракетнэ гол база боложо байна. Энэ эзэрхэг түримхэй бүлэг дотор Баруун Германи түрүүшын ээлжээнэй үүргэ мүнөөнһөө дүүргэжэ захаланхай. Баруун оронуудай зарим политигууд Баруун зүг тээшэшье ябаха замые германска милитаризмын мэдэхэ байһаниие мартажархёод, мүнөө германска аюулые Зүүн зүг тээшэ зорюулха гэжэ һанана гээшэ ха.

Хүн түрэлтэниие дэлхэйн дайнда германска милитаризмын гурбадахяа оруулжа боломоор байдал бии боложо байна. Баруун Германиие зэбсэгжүүлхэтэй дашарамдуулан, ехэ аюул тохёолдоно гэжэ бидэнэрэй заахада, НАТО дотор Баруун Германи хиналта доро байдаг, аюул болохогүй хэбэртэйгээр харюусанад. Зүгөөр мүнөө Баруун Германида милитаризм болон реваншизм толгойгоо үргөөд, эб найрамдалда дуратай арадуудта аюул тохёолдуулжа байһаниинь бултанда харагдана.

Германиин Федеративна Республика хадаа «хүйтэн дай» үргэлжэлүүлхын түлөө, «хүсэ баримталалгын» политика бэелүүлхын түлөө оролдожо байгаа ударидагшадтай оронуудай нэгэн болоно. Иимэ политика канцлер Аденауэр илангаяа шангаар ябуулна. Аденауэр хадаа уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулгада болон «хүйтэн дай» усадхалгада зорюулагдаһан али бүхы хэлсээндэ эсэргүүсэдэг гол дайсадай нэгэн юм. Аденауэрай энэ хараа бодолые баруун гүрэнүүдэй нүлөөтэ ударидагшад, тэрэшэлэн США-һаа, Германиин Федеративна Республикаһаа дулдыданги гүрэнүүд дэмжэнэ. Юундэ тиигэнэб гэхэдэ, урьһаламжа абахые хүсэнэ, мүн бусадшье шалтагаанууд бии.

Германска милитаризмын аюулынь эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдые, түрүүшын ээлжээндэ Баруун Германиин хүршэнэрые шухала хэмжээ абаха баатай болгоно.

Потсдамска хэлсээндэ тааруулан, Германиин эб найрамдалай, демократическа замаар хүгжэхэдэнь туһалхын, милитаризмын шэнээр бии болохо ябадалые гаргахагүйн тулада Советскэ Союз хэдэн олон жэлэй турша соо эрид шууд оролдоо. Зүгөөр США-гэй, Англиин, Франциин болон Баруун Германиин хүтэлбэрилэгшэд Советскэ Союзай энэ алхам бүхэндэ үсэд шангаар эсэргүүсэнэ.

Германиин Федеративна Республикын зүгһөө дайнай аюулай ехэ болоһониие хараада абажа, һүүлэй үедэ Советскэ Союз германска асуудалаар хэдэ хэдэн шэнэ дурадхалнуудые оруулаа. Бидэнэр Германидахи гадаадын сэрэгүүдые удаа дараалан хороожо захалха гэжэ дурадханабди, тэндэһээ эдэ сэрэгүүдые хүсэд гаргаа һаа бүри һайн байгаа. Бидэнэр зэбсэгтэ хүсэнүүдые «һалгаан, амяар амяарнь байлгаха зоно» байгуулхын түлөө тэмсэнэбди. Зэбсэгтэ хүсэнүүд бэе бэеһээ холо байха бүреэ тулалдаха, арсалдаха аюулынь бага болохо. Советскэ Союз хэрбээ НАТО-дэ оролсодог бусад бүхы оронуудай сэрэгүүдээ өөһэдынгөө национальна хилэ руу абаашажа, бусад оронууд дотор байгуулагдаһан сэрэгэйнгээ базануудые усадхаа һаань, өөрынгөө сэрэгүүдые гансашье Германиһаа бэшэ, мүн Варшавска договорой ёһоор байһан сэрэгүүдээ Польшоһоо, Венгриһээ гаргахаар бэлэн байна.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй үргэлжэлэл

Европодо «атомгүй зоно» байгуулха тухай, тус зоно дотор юрын буу зэбсэг хорооха тухай Польшын Арадай Республикын правительствын түсэбые Советскэ Союз дэмжэнэ.

Берлиндэхи ээмдэлгын журамай үлэргэдэлые усадхаха, Баруун Берлиние демилитаризованно өөрын эрхэтэ город болгохо гэһэн дурадхалтайгаар үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь соо Советскэ Правительство США-да, Англида, Франнида хандаһан байгаа. Берлин тухай асуудалые нигэжэ шиидхэлгэ хадаа Европодо эб найрамдал бэхижүүлгын аша хэрэгтэ тааруулха, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулгада туһалха байна.

Германска асуудалые таарамжатай һайнаар шиидхэхэ гэшэ Германитай эбэй договор баталха ябадал мүн. Дайнай дүүрэһэнһөө хойшо 14 жэл болоод байһан мүнөө үе хүрэтэр Германи болон тэрэнтэй дайлалдаһан гүрэнүүдэй хоорондо эбэй договор баталаагүй байһан ябадал юугээршье сагааруулагдашагүй. Бодото дээрээ иимэ байдал хадаа «хүйтэн дай» үргэлжэлүүлхэ гэһэн хүнүүдтэл туһатай байна. Энэ хэрэгые баруун гүрэнүүд Европын центртэ өөрыгөө сэрэгүүдые барижа байһын, тэндэ атомна плацдарматай байхын, Германие болон тэрэнэй арадые хэрэглэхэ, шэнэ дай бэлдэхын тулада ашаглана.

Советскэ Союзай дурадхаһан эбэй договорой проект германска арадай эрхые, тэрэнэй хүсэд бэеэ даанхай байдал хангаха хэрэгые, амгалан тайбан демократическа хүгжэлтын бүхы арга боломжонуудые Европодо эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдал сахиха хэмжээнүүдтэй хамта тааруулан хангахаар хараална. Германитай эбэй договор баталаа һаа, Европодохи байдалай түгшүүрил дары һуларха байгаа. Энэ ушар хадаа хуули ёһоной бэхи гурим байгуулха, Баруун Германидахи үнөөтэ һанал бодолые үгы болгохо, германска арадые гадаадын ээмдэлгэһээ сүлөөлхэ, дотоодын болон гадаадын политикын бүхы асуудалнуудые өөрөө шиидхэхэ арга тэрэндэ олгохо байгаа.

Эбэй договорой баталагдахын тулада Советскэ Союз бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргаха, энэ талаар эрид шуун, эсэшэ сүсэлгүй ябуулга хэхэ байна. Тус договорые баталалга хадаа эбэй ёһоной, демократическа үндэһэ һуури дээрэ берлинскэ асуудалые шиидхэхэ ябадалда хүргэхэ, Баруун Берлиние өөрын эрхэтэй город болгожо, тэрэнэй хэрэгтэ хамааралсахагүй ушарые нүхэсэл хангаха байгаа. Энэ нүхэсэлые хангалгада Нэгэдэмэл Нацануудай Организацие хабаадуулха зэргэтэй. Эдэ бүхы асуудалнуудые бодолтой һайнаар шиидхэхэ арга олгохын тулада бидэнэр хэлсээ хэхые хүсэнэбди. Манай дурадхалнууд иимэ зорилгодо таарана, Европын центртэ гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай дотор түгшүүрил бии болгодог олон шалтагаануудые зайсуулха ябадалда зорюулагдана, эб найрамдал бэхижүүлгэдэ туһалха байна.

Эбэй договор баталалга Германие нэгэдүүлхэ талаар хэгдэһэн сэх алхам болохо байна. Мүнөө үеын уласхоорондын түгшүүрил, илангаяа германска хоёр гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанууд дотороо түгшүүрил Германие нэгэдүүлхэ ябадалда һаад хэнэ.

Германие нэгэдүүлхэ гэшэ бүхы дээрээ немецкэ арадай өөһэдынь хэрэг гэжэ эли тодоор ойлгохо хэрэгтэй. Мүнөө бэеэ даанхай хоёр гүрэнэй бии байгаа хадань, энэ хоёрые нэгэдүүлхэ дэлхэйн дайгүйгөөр зайсуулжа болохогүй дээрэһээ Германие нэгэдүүлхэ ГДР ФРГ хоёрой хоорондо хэлсээ хэхэ аргаар лэ туйлагдажа болохо байна.

Эбэй ёһоор Германие нэгэдүүлгэ хадаа Германска Демократическа Республика дотор немецкэ арадай туйлаһан социалистическэ туйлалтануудые усадхаха аргаар бэелүүлэгдэжэ болохогүй гэжэ юумэ ойлгодог бүхы хүнүүд ойлгоно. Аденауэрай дурадхаһан үндэһэ һуури дээрэ Германие нэгэдүүлхэ гэшэ Европын арадуудай байдалда аюул тохёолдуулха байгаа. Юундэб гэхэдэ, энэ хадаа милитаризмые, реваншизмые болон хархис байдалые Германиин бүхы территори дээрэ дэлгэрүүлхэ гэһэн удхатай. Тэрэшэлэн Германиин Федеративна Республика дотороо журамые усадхалгаар Германие нэгэдүүлхэ гэжэ хараалжа болохогүй.

Немецүүдэй оронне нэгэдүүлгын условие гадаада талаһаа тэдэнэртэ баадхажа эбхуулха гэшэ буруу байна. Немецүүд өөһэд хоорондоо хэлсэг лэ. Тиимэһээ бидэнэр «немецүүд хамтадаа һуужа хэлсэгты!» гэһэн Германиин демократическа бүлэгүүдэй лозунгые дэмжэнэбди.

Сүлөөтэ һунгалтануудай үндэһэ һуури дээрэ Германие нэгэдүүлхэ Советскэ Союзай эсэргүүсэдэг хэбэртэйгээр баруун зүгэй пропаганда ехээр шууяа татана. Бидэнэр сүлөөтэ һунгалта хэхые буруушаагаагүйбди, буруушаанашьегүйбди. Зүгөөр байһал немецүүд энэ асуудалые өөһэдөө шиидхэхэ ёһотой. Гадаадын гүрэнүүдэй зүгһөө хашалта хэжэ, германска арадай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсажа, Германска Демократическа Республикые ээмдэлэн һалгааха, Аденауэрай һанаһан ёһоор бэшэ, харин немецкэ хоёр гүрэнүүдэй хэлсэхэ аргаар Германие нэгэдүүлгын асуудалнуудые шиидхэхэ гэжэ бидэ хүсэнэбди.

Германие нэгэдүүлхэ хэрэгые немецкэ хоёр гүрэндэ хүнгэдхэхын тулада ГДР ФРГ хоёрой хоорондо саг үргэлжын холбоо барисаа тогтоолгын, ниитэ германска органуудые байгуулгын түрүүшын алхам мүн болгожо, конфедераци байгуулха тухай ГДР-эй правительствын зүб дурадхалые бидэнэр дэмжэнэбди. Хэрбээ нэгэдэхэ тухай немецкэ хоёр гүрэнэй хэлсэхэ арга боломжо боломоор ондоо нэгэ замай бии байгаа һаань, тэрэниие бидэнэр дэмжэхэ бэлэн байнабди.

Эбтэ ёһоной демократическа үндэһэ һуури дээрэ Германие нэгэдүүлхэһээ айдаг канцлер Аденауэрай үүргэ тухай энээнтэй дашарамдуулан баһа хэлэхэ хэрэгтэй. Тэрэнэй баримталдаг шугамынь тон ойлгодоогүй. Энэ шугамынь зүб бодолдо, немецкэ арадай өөрынь аша туһада таарангүй. Аденауэр гэшэ христианско-демократическа партиин удамарша хамүн. Энэ хүн евангельскэ номнолые хүтэлбэри болгохо ёһотой байха гэхээр. Энэ номнол тухай тэрэнэй партин дотор хэлэхэ ехэ дуратай юм. Бодото дээрээ энэ «христианин» нэгэ гартаа хэрээһэ барияд, нүгөө гартаа атомна бомбо барияд байха һанаатай. Евангельскэ номнолдошье, немецкэ арадай национальна зорилгые шиидхэлгэдэшье таарахагүй байбашье һаань, энэ хүн бомбо бариха гэжэ хүсэнэ. Господин Аденауэр гэшэ һанатай болоһон, дүй дүршэлтэй хүн юм. Ядерна зэбсэг гансашье тэрэнэй союзнигуудта бэшэ, харин Советскэ орондошье бии гэжэ тэрэ юундэ хараадаа абанагүй гээшэб. Энэ зэбсэг хэдэн олон хүндэ үхэл асарха байһаныь мартажа болохогүй. Баруун Германие атомна база болгожо байгаа хадань, дайн сэрэгэй болоо һаа нэн түрүүндэ тэрэнэйл арад зон хохидохо байнал.

Хэрбээ господин Аденауэр үнэхөөрөө шажанда шүтэдэг хүн байгаа һаа, христианска номнолой ёһоор, тэрэ хүн өөрынгөө ерээдүй тухай, «нүгэлэйнгээ диваажанай орондо хүрэхэ» тухай оролдохо ёһотой байгаа бшуу. Зүгөөр хэрбээ господин Аденауэрай бодото ажал-ябуулгые хаража үзэхэ болоо һаа, диваажанай орондо орохо ямаршье үндэһэн үгы байна гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиимэ хэрэгэй түлөө евангельска номнолой ёһоор тон ондоо юумэдэ — тамын орондо орохо болоно.

Дэлхэйн бүмбэрсэгэй нүгөөдэ талада—Алас Дурна зүгтэ—Хитадай Арадай Республика тушаа, эб найрамдалда дуратай гүрэнүүд тушаа США-гэй эзэрхэг түримхэй политиканъ түгшүүрилтэ байдалай гол шалтагаан болоно. Американска эзэрхэг түримхэй ябуулгын дайн сэрэгэй ехэ түймэр болохоор аюултай байһаниие һаяхан бүхы дэлхэй һанаагаа зобонгёор хараһан байна. Хитадай Арадай Республикын болон эб найрамдалда дуратай бусад хүсэнүүдэй эрид шанга ябуулгань энэ аюулые зайсуулһан байха юм. Номгон далайн оршон тойронхи газар американска атомна зэбсэг туршалгын гол газар болоо.

Эдэ бүхы зүйл хадаа дэлхэйн бүмбэрсэгэй энэ хубида дайн сэрэгые, илангаяа атомна дай болюулха тухай эрид шанга анхарал оролдолго гаргахые эринэ. Эндэхи арга боломжонууд хаанахиһаашье үлүү ехэ гээшэ ха. Юундэб гэхэдэ, Советскэ Союз, Хитадай Арадай Республика, Корейскэ Арадай-Демократическа Республика, Вьетнамай Демократическа Республика, тэрэшэлэн Инди, Индонези, Бирма болон энэ оршондо байдаг бусад гүрэнүүд эб найрамдалай хэрэгые аршалан хамгаална бшуу. Атомна зэбсэг хорихын, тэрэнэй туршалгые болюулхын түлөө эдэ гүрэнүүдэй хамтын тэмсэл Номгон далайн оршондо эб найрамдал хамгаалгада шиидхэхы ёһоор туһалжа шадаха байна. Эдэ оронуудай үүсхэлые Японой болон Номгон далайн бассейнэй бусад оронуудай арадууд дэмжэхэ һэн. **Алас Дурна зүгтэ, Номгон далайн бүхы бассейн дотор эб найрамдалай зоно, түрүүшын ээлжээндэ атомна зэбсэгһээ сүлөө байха зоно байгуулжа болохо, байгуулха хэрэгтэйшье.**

Бүхы түрүү хүн түрэлтэн Дүтын болон Дунда Зүүн зүгэй оронуудтахи событинуудай хүгжэлтөөр ханалаа хүсэнги байха байна. Бидэнэр арабска арадуудай, колониальна дарлалтаһаа сүлөө болоһон Азиин, Африкын бусад арадуудай национальна-сүлөөрэлгын хүдэлөөе амаршалнабди. Тэндэхи хэдэ хэдэн оронуудһаа империалистическэ колонизаторнуудай сэрэгүүдые намнан гаргаһан ябадал арабска арадуудай болон эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй ехэхэн илалта мүн. Зүгөөр тэндэхи байдал шангадахагүй гэжэ һанажа болохогүй. Юундэб гэхэдэ, колониинуудһаа намнагдаһан колонизаторнууд өөрынгөө диилдэлгые зүбшөөхэгүй байха. Баруун гүрэнүүд, түрүүшын ээлжээндэ США болон Англи арабска гүрэнүүдые хоорондонь тулалдуулхые оролдоно, Ирагта, арабска бусад оронуудта хэрүүл хёмороо үүсхэнэ. Тэдэнэр сүлөө болоһон арадуудые, нэн түрүүндэ арабска Востогой арадуудые бэе бэеһээнь һалгааха арга бэдэрнэ.

Национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө, колонизаторнуудта эсэргүү арадуудай тэмсэхэдэнь бүхы патриотическа хүсэнүүд нэгэдэмэл национальна фронтдо хамтардаг байна.

Жэшээлхэдэ, тиимэ юумэн империалистическэ колонизаторнуудай дарлалтаһаа сүлөөрхын түлөө Египедэй болон бусад арабска арадуудай тэмсэлэй үедэ болоһон байха юм. Египедтэ национальна бүхы хүсэнүүдые элсүүлһэнэй эсэстэ оронһоо колонизаторнуудые намнахын түлөө, Суэцкэ каналай компаниие национальна мэдэлэй болгохын түлөө тэмсэл амжалтатайгаар ябуулагдаһан байгаа. Египедэй национальна сүлөөрэлгые бүхы түрүү хүн түрэлтэн амаршалаа. Империалистнуудта алба хэжэ байһан хархис дээрмэшэд Ирагта унагаагдаад, бэеэ даанхай республика байгуулагдаа. Совет арад болон бусад социалистическэ оронуудай арадууд арабска арадуудай үнэн зүб тэмсэлые эдэбхитэйгээр дэмжээ. Энэ хүдэлөөнэй элитэ ажал-ябуулагшад—Нэгэдэмэл Арабска Республикын президент Гамаль Абдель Насер, Ирагска республикын правительствые хүтэлбэрилэгшэ Абдель Керим Касем гэгшэд совет хүнүүдэй халуун талархалда хүртэһэн байна.

Колонизаторнуудые намнаһанай һүүлээр, ниитэ национальна зорилгонуудай гол түлэб шиидхэгдээд байхадань, арадууд ажабайдал дээрэһээ гараһан социальна асуудалнуудта харюу бэдэрнэ. Энэнь нэн түрүүндэ юуб гэхэдэ, аграрно-таряашанай асуудалые, капиталтай ажалай тэмсэлэй асуудалнуудые шиидхэлгэ болоно. Гүрэнүүдые саашаданъ хүгжөөлгын замууд тухай ондо ондоо һанал бодол түрүүлдэг олониитын процессүүд национальна-сүлөөрэлтын хүдэлөөнэй зэргэдэ бии болоно.

Манай орон, мүн бусад социалистическэ оронуудтал адли, национальна-сүлөөрэлтын тэмсэлые дэмжэдэг байгаа, дэмжэхэшье байха. Советскэ Союз бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсадаггүй байгаа, хамааралсахаяа һананашьегүй, зүгөөр коммунизмда эсэргүү хуурмаг лозунгтойгоор зарим оронууд дотор түрүү хүсэнүүдтэ эсэргүү ябуулгын хэгдэжэ байхадань бидэнэр өөрынгөө һаналые хэлэнгүй байха аргагүй байнабди. Һаяхан Нэгэдэмэл Арабска Республика дотор коммунизмын үзэл сурталда эсэргүү ябуулга хэгдэжэ, коммунистнуудые гэмнэһэн ябадал үүсхэгдэһэн хадань, би коммунист байһан туладаа империализмда эсэргүү тэмсэл дотор коммунистнууд национальна хүсэнүүдые һуларуулгада гү, али һалгаан тарааха ябадалда зэмэтэй гэжэ тэдэнэрые гэмнэхэ гээшэ буруу гэжэ манай Коммунистическэ партиин съезд дээрэ мэдүүлхэ шухала гэжэ тоолоноб. Харин колонизаторнуудта эсэргүү тэмсэлэй хэрэгтэ коммунистнуудһаа үлүү хатуу зоригтой, үнэн сэхэ хүнүүд гэжэ байхагүй. Империализмда эсэргүү тэмсэл дотор коммунизмын хүсэнүүдһээ үлүү хатуу зоригтой хүсэн гэжэ байхагүй. Коммунистическэ хүдэлөөндэ эсэргүүсэн, империалистнуудай ехээр тэмсэдэгынь тушаан болоһон хэрэг бэшэ.

Коммунистическэ болон бусад түрүү партинуудта эсэргүү тэмсэл хадаа хархис хэрэг мүн. Антикоммунистическэ политика ябуулха гээшэ национальна хүсэнүүдые нэгэдүүлдэг бэшэ, харин тэдэниие һалгаадаг юм. Тиимэһээ империализмһаа өөрынгөө интересүүдые хамгаалхадань бүхы нацын хүсэл оролдолгые һуларуулна гээшэ. Арабска арадуудай национальна аша туһада эсэргүүсэн тэмсэнэ гэжэ коммунистнуудые гэмнэхэ гээшэ буруу байна. Коммунизмые сионизмда адлидхаха гээшэ тэрэшэлэн гэнэн хонгор ябадал мүн. Коммунистнууд, тэрэ тоодо Израильдашье сионизмда эсэргүү тэмсэдэг байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ.

Юумэн бүхэниие «коммунистнуудай ябуулга» гэжэ хараха гээшэ таагүй ябадал болоно. Обществын хүгжэлтын асуудалнуудые гүнзэгыгөөр хаража үзэхэ хэрэгтэй. Общественнэ хүгжэлтын жама ёһон гэжэ байдаг юм. Нацанууд дотор элдэб эрмэлзэлгэтэй ангинууд байдаг юм гэжэ энэ жама ёһон харуулна. Империалистическэ дарлалтые усадхаһанай һүүлээр колониальна оронууд дотор хүдэлмэришэд хүдэлмэриин үдэр богони болгохые, салин хүлһэ дээшэлүүлхые хүсэнэ; таряашад газар ехээр абахые, өөрынгөө ажалай үрэ эдлэхые хүсэнэ; эдэ хоёрой алинииншье политическэ эрхэтэй байхые хүсэнэ. Тиихэдэ капиталистнууд ехэ олзо абахые, помещигүүд өөһэдынгөө гарта байһан газарые бүтэн үлөөхые хүсэнэ. Түрүү хүсэнүүд ороноо социальна хүгжэлтын замаар хүгжөөхые эрмэлзэнэ, тэрэнэйнгээ национальна бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхые, империалистнуудай аашаһаа абархые оролдоно. Гадаада талаһаа империалистнуудаар дэмжэгдэдэг дотоодын хархис хүсэнүүд энээндэнь эсэргүү тэмсэнэ.

Империалистическэ дарлалтаһаа сүлөөлэгдэһэн оронууд дотор болодог тиимэ процессүүд ямар нэгэн партинуудай дура хүсэлөөр бии болоно бэшэ, харин элдэб эрмэлзэлгэтэй ангинуудай байһан дээрэһээ бии болоно. Бидэнэр, коммунистнууд, мүн бүхы түрүү хүнүүд, социальна үнэн зүб юумэнэй түлөө тэмсэгшэдые дэмжэнэбди.

Манай, мүн Нэгэдэмэл Арабска Республикын зарим ажал-ябуулагшадай үзэл бодолой ондо ондоо байһаниие бидэнэр нюунагүйбди. Зүгөөр империализмда эсэргүү тэмсэлэй асуудалнуудаар, колониализмһаа сүлөөлэгдэһэн оронуудай политическэ болон экономическа бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэ талаар, дайнай аюултай тэмсэхэ талаар манай хараа шугам тэдэ ажал-ябуулагшадай хараа шугамтай адли байна. Үзэл бодолой ондо ондоо байһан ябадал манай оронуудай хоорондохи эбтэ харилсаануудые хүгжөөлгэдэ, империализмда эсэргүү хамтын тэмсэлэй хэрэгтэ һаад хэхэ ёһогүй.

Дунда, Дүтын Зүүн зүгэй оронуудаар ябадаг империалистическэ гүрэнүүдэй агентнүүд империалистнуудай нүлөөе хангаха, хархис хүсэнүүдые дэмжэхэ хараатайгаар зарим нэгэ хүнүүдые коммунизмаар айлгахые хүсэнэ. Тиимэһээ тэдэ оронуудай арадууд империалистическэ аашануудта һэрэмжэтэйгээр хандаха зэргэтэй.

Өөрынгөө национально-сүлөөрэлтые туйлаһан оронууд социалистическэ оронуудай дэмжэлгэдэ, бүхы түрүү хүнүүдэй дэмжэлгэдэ хэрэгтэй байна, хэрэгтэй болохошье байха. Советскэ Союз болон бусад социалистическэ оронууд колониальна дарлалтаһаа сүлөөлэгдэһэн оронуудтай эбтэ холбоо барисаа бэхижүүлнэ, тэдэндэ туһа хүргэнэ, хүргэхэшье байха.

Империалистнууд һулаар хүгжэнги оронуудтай өөһэдынгөө экономическа харилсаае мэхэ гохо хэхын тулада хэрэглэнэ, тэндэ сэрэгэй болон политическэ эрилтэнүүдые табина. Манай орон бүхы гүрэнүүдтэй өөрынгөө харилсаануудые хүсэд тэгшэ эрхын, холбоо харилсаанай үндэһэ һуури дээрэ, сэрэгэй болон политическэ ямаршье эрилтэгүйгөөр байгуулна. Бидэнэр аша туһа хараад лэ байдаггүйбди. Советскэ Союз коммерческэ зүб үндэһэ һуури дээрэ туһаламжа үзүүлнэ. Социалистическэ оронууд өөрын промышленность байгуулхадань һулаар хүгжэнги оронуудта туһална. Тиихэдэ США дотоодын дэлгүүр дээрэ борлодоггүй эд зүйлнүүдые худалдахые эрмэлзэнэ. Долоон жэлэй түсэб промышленна талаараа һулаар хүгжэнги оронуудтай Советскэ Союзай экономическа хани харилсаа байгуулха шэнэ арга боломжонуудые бии болгоно.

Мүнөө өөрынгөө эрхэ сүлөөгэй болон бэеэ даанхай байдалай түлөө арадуудай тэмсэлэй шэнэ үе болоо, бүхы колониальна болон бэеэ даанхайбэшэ оронууд дотор национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн дэлгэрнэ. Американска империализмын дарлалтада эсэргүү Латинска Америкын арадуудай тэмсэл шангадаа. Азиин болон Африкын оронуудай арадууд тэмсэжэ захалаа. Тэндэ национальна эрхэ сүлөөгөө олоһон арадууд өөрынгөө хуби заяае өөһэдөө шиидхэхые хүсэнэ.

Тэдэндэ хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүүгээр эб найрамдал хэрэгтэй. Агуухэ гүрэнүүд Арабска Зүүн зүгэй болон Африкын оронуудай арадуудай бэеэ даанхай байдалые нангинаар хүндэлхэ гэһэн уялга абаха, арсалдаата асуудалнуудые шиидхэхэдээ хүсэ хэрэглэхэ ябадалһаа арсаха, тэдэ гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгтэ хамааралсахаһаа арсаха ёһотой. Аюул һандарал тохёолдуулха дай хэхын орондо, эб найрамдалай, арадуудай национальна сүлөөтэ хүгжэлтын зоно байгуулха хэрэгтэй.

Тус тус райондохи оршон байдалые һуларуулха хэмжээнүүдые уласхоорондын байдалые бүхы дээрэнь һайжаруулха тэмсэлтэй тааруулха хэрэгтэй.

Мүнөөдэрэй тон шухала зорилго хадаа **буу зэбсэг хуряалгын хэрэгые** урагшань ябуулха зорилго болоно. Буу зэбсэг ехээр бэлдэхэ ябадал үргэлжэлүүлэгдэжэ, шэнэ шэнэ финансова болон материальна ресурснууд гаргашалагдана. Буу зэбсэг үйлэдбэрилхэ зөөри олохын тулада, капиталистическэ гүрэнүүдэй правительствонууд өөһэдынгөө бюджедүүдэй нилээд ехэ хубиие милитаризацилгада зорюулна, «нюсэгэншье һаа, һэлмэтэй яба» гэдэг гуримаар ажалшадые тонолгын политика ябуулна.

Атомна болон водородно зэбсэг туршалгые хорихо илангаяа шухала болоо. Мүнөө дэлхэйн бүмбэрсэгэй ямаршье хубида атомна тэһэрэлгын болоһониие мэдэхэ арга бүгэдэндэ мэдээжэ болоод байхадань, ядерна зэбсэг туршалгые болюулха гэһэн асуудал шиидхэлгые һаатуулха ямаршье үндэһэ һуури байхагүй. Газарай атмосферые хорото зүйлнүүдээр дүүргэдэг эдэ туршалгануудые болюулха гэжэ бүхы оронуудай арадууд эринэ. Тиин энэ эрилтэнь дүүргэгдэхэ ёһотой.

Элдэб социальна системэнүүдтэй гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанууд амгалан ёһоор зэргэ оршон байха үндэһэ һуури дээрэ байгуулагдаха ёһотой гэһэн ябадалһаа бидэнэр үндэһэлнэбди. Манайхинай үзэл бодол капиталистическэ оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэйхиһөө тад ондоо байна. Бидэнэр өөһэдынгөө үзэл бодолһоо хэзээшье арсахагүйбди, манай ангиин дайсад өөһэдынгөө үзэл сурталые ондоо болгохо гэһэн хуурмаг зүйлөөр һанаагаа амаруулхагүйбди. Зүгөөр үзэл бодолой ондо ондоо байһан дээрэһээ, бидэнэр дай хэхэбди гэһэн удхатай бэшэ. Орон бүхэндэ арад зон өөрөө өөрынгөө хуби заяа тодорхойлно, өөрынгөө хүгжэлтын шэглэлые шэлэн олоно. Советскэ Союз өөрынгөө шэлэн олоһон замые хэндэшье баадхаха хүсэлгүй. Революцинууд ондоо оронуудта зөөжэ абаашагдадаггүй юм гэһэн В. И. Ленинэй заабариие бидэнэр хүтэлбэри болгонобди.

Планетэмнай нэгэн байжа, мүнөө үеын техникын хэмжээгээр абахада тиимэшье ехэ бэшэ хадань, планетэ дээрэ бэе бэеэ түлхилсэнгүйгөөр, атомна гү, али водородно бомбо мэтын зүйлнүүдээр бэе бэедээ ходо аюул тохёолдуулангүйгөөр ажаһуугаа һаа һайн гэжэ элдэб социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй шадаал һаа түргэнөөр тобшолол хээ һаань һайн болохо бэшэ аал. Арсалдаата асуудалнуудые эбтэ хэлсээнэй ёһоор шиидхэжэ һураха хэрэгтэй.

Советскэ Союз тухай, социалистическэ лагерь тухай заналта хэхэ гээшэ найдабаригүй хэрэг мүн гэжэ ойлгохо, дэлхэйн стратегическэ оршон байдалда үндэһэн хубилалта болоһониие мэдэхэ саг тулаа.

Замбуулинда орохо замые хүн түрэлтэндэ гаргажа үгэһэн советскэ наука болон техникын ямар ехэ амжалтануудые туйлаһыень мүнөө бултадаа мэдэрнэ. Эдэ туйлалтанууд Советскэ Союзда, дэлхэйн социалистическэ системэдэ бии байһан арга боломжонуудые харуулна. Советскэ Союз замбуулинда хэдэн зуун мянган километртэ ракетэ эльгээжэ шадаха байгаа хадаа дэлхэйн бүмбэрсэгэй ямаршье хубида хүсэтэ ракетэнүүдые алдуугүйгөөр эльгээжэ шадаха байһаниинь тоншье элитэ.

Зүгөөр бидэнэр баруун зүгтэхи зарим хүнүүдтэ ор... ходоо тад ондоо тобшолол эдэ баримтануудһаа хэн... бди. Тэндэ наука болон техникын туйлалта бүхэни... харахадаа, дайнай булюу байдалтай болохо тала... һаань харадаг байха юм. США-да түрүүшын атомна бомбын бии болгогдоходо американска засаг ба...ригшад дэлхэйе эзэрхэхэ тухайгаа хэлэһэн байгаа.

Иимэ хараа бодол Советскэ Союзда таарахагүй. Бидэнэр советскэ наука болон техникын түүхэтэ а... жалтануудые дайн сэрэгэй политика ябуулхын тула... да, бусад гүрэнүүдтэ эзэрхэлгэ баадхахын тулада х... рэглэдэг бэшэбди. Бидэнэр тэдэ амжалтануудые бүг... дэ ниитын эб найрамдалай түлөө тэмсэл дотор мана... хүсэл оролдолгые арьбадхахын тула хэрэглэнэбди. Мүнөө, ракетнэ техникын хүгжэлтын талаар бу... байдал манай талада байхадань, бидэнэр атомна, в... дородно болон ракетнэ зэбсэг туршаха, үйлэдбэри... хэ болон хэрэглэхэ ябадалые хэтэ мүнхэдөө хори... үхэлэй аюул тохёолдуулдаг зэбсэгэй бүхы запасууд... үгы хэе, хүн түрэлтэнэй ухаан бодолой агуухэ ту... лалтануудые имагтал эб найрамдалай хэрэгтэ, хүнү... дэй жаргалта байдалай хэрэгтэ зорюулая гэжэ США... да, Англида, Францида дахяад дурадханабди. Ма... най правительство зохихо договорто үглөөшье гар т... бихаар бэлэн байна.

Уласхоорондын асуудалнуудые амгалан ёһоо... шиидхэхэ, буу зэбсэг бүгэдэ ниитэ дээрэнь хуряа... гэһэн гансал зүб политика агуухэ гүрэнүүдтэ бай... болохо байна.

Зүүн зүгэй болон Баруун зүгэй оронуудай пра... тельствонуудые Толгойлогшонорой зүблөө үнгэргэ... тухай дурадхалые Советскэ Правительство жэл үлү... тэй сагай урда тээ оруулһан байха юм. Тэрэ гэһэн... хойшо баруун гүрэнүүдэй гэмээр энэ асуудала... ямаршье дэбжэлтэ туйлагдаагүй. Зүгөөр бидэнэр э... зүблөө зарлалгые туйлаха гээшэ бүхы оронууда... арадуудай үмэнэ өөһэдымнай уялга гэжэ тоолонобд... Эб найрамдалай түлөө, арадуудай аюулгүй байдала... түлөө оролдожо байһан бүхы хүнүүд энэ зүблөөн... ехээр найдана.

Советскэ Союз, Холбоото Штадууд гэһэн агуу... хоёр гүрэнүүдэй эб найрамдал сахилгын түлөө т... ехэ харюусалгатай байһан тухайнь бидэнэр олон д... хин тэмдэглэн хэлэһэн байгаабди. Хэрбээ Советс... Союзые абажа үзэбэл, США-тай өөрынгөө харилса... таатай зохид болгохо хүсэлтэй байһанаа олон дах... мэдүүлһэншье, тэрэ хүсэлөө бодото хэрэгээр батал... харуулһаншье байха юм. Советскэ Союз бэе бэеэ... добтолхогүй гэһэн хэлсээ табин жэлэй болзороор б... талха, али алиндаа ашагтай үргэн худалдаа найм... хүгжөөхэ, культурна холбоо барисаа урмашуулха... хэ мэтын дурадхал хэһэн байгаа. Тиигээд тэдэ бү... дурадхалыемнай нэгэ һаа гол таһа арсадаг, үгыш... һаа үлэ мэдэгдэхээр, саагуур тэрээндэмнай эсэрг... сэдэг байгаа.

Газар дайдаяа буляалдаһан — тиимэ арсалдаа б... ляалдаан гэжэ манай хоёр оронуудай хоорондо ба... хагүй. Манай хоёр арадуудай хоорондоо тулалда... —тиимэ шалтагаануудай үгышье мүртэнь, СССР б... лон США-гэй хоорондохи харилсаан таарамжаг... болоһоор нилээд удаан болоод байна.

Мүнөөнэйхи шэнги — иимэ харилсаатай байха х... сэлтэй хүнүүд США-гэй политическэ ажал-ябуул... шадай болон мүнгэнэй баяшуулай дунда, ... наторнуудай дунда, газетэнүүдэй эзэдэй ду... үсөөн бэшэ бии гэжэ бидэнэр мэдэнэб... Гэхэтэй хамта, Советскэ Союзтай хүршэ ... ной хани харилсаатай байха хүсэлтэй хүнүүд Аме... кэдэ олон боложо байна. Америкын Холбоото Ш... дуудта А. И. Микояниие али зэргээр хүндэлжэ үг... һаниинь энээнэй эли тодо баримта боложо үгэнэ бш... Тэрээнэй аяншалгань Советскэ Союзай арадуу... Америкын арадай һайнаар хандадаг байһанай ба... ламжа боложо үгэбэ. Тэрээнтэй уулзаһан америк... хидэй олонхинь советскэ арадта дуратай байһа... үнэн зүрхэнһөө сэхэ руунь мэдүүлһэн, Советскэ ... юзтай хани барисаатай, амгаланаар харилсан аж... лаха хүсэлтэй байһанаа сэхэ руунь мэдүүлһэн ба... Тэдээнэй дунда политическэ болон шажан шүтэл... гөө талаар элдэб үзэлтэй, социальна элдэб байдал... хүнүүд, тэрэ тоодо эрдэм наукын, соёл культур... эзэд баяшуулай, үргэн олониитын түлөөлэгшэд ба... саһаниинь мэдээжэ. США-гэй буржуазна хархис ... зетэнүүдэй үүдхэжэ байдаг антисоветскэ номно... америкынхидэй олонхинь этигэхэеэ болиһон ... бэртэй. Нүхэр Микоянай тэрээгээр ябажа б... ха үедэнь хорото муухай ааша гаргаха гэжэ зар... этэгээдүүдэй үүдхэһэн һэдэлгэнь буруу һүрэһэн б... гаа. Яахадааб гэхэдэ, тэдэ этэгээдүүдэй үзэл бо... лые Америкын арад зон дэмжэдэггүй.

«Хүйтэн дай» гэдэгые усадхахын түлөө, бүхы о... нуудай амгалан ёһоор зэргэ оршон байжа, ха... ажаллахын түлөө оролдожо байгаа бүхы америк... цуудта баяр хүргэнэбди. Промышленна оюун ү... гаараа, ажалша бэрхэ шадабаряараа бүхы дэл... дээрэ сууда гараһан Америкын арадта манай о... дотор талархажа байдаг.

Теэд эбтэйгээр зэргэ оршон байлгын зам д... олон бэрхэшээлнүүд дайралдадаг гээшэл. Эбтэй... оршон байлгын зам дээрэ ороходоо алишье тала... бэе бэеэ ойлгохо гэжэ оролдохо, бэеэ ехээр бар... тэсэмгэй байха зэргэтэй болоно бшуу.

Дэлхэйн худалдаа наймаае үргэнөөр хүгжөөн ... гэрүүлхэ ябадал уласхоорондын шахардуу ш... байдалые зөөлэрүүлхэдэ, бэе бэедээ найдаха яба... бэхижүүлхэдэ шухала үүргэ дүүргэжэ шадаха ... гаа.

Бидэнэртэ хэдышье тойбо тодхор үзүүлэгдэжэ ... башье, Европын болон Америкын капиталисти... оронуудтай Советскэ Союзай хэжэ байгаа худал... наймаань 1950 онойхитой жэшээлбэл, 1958 ондо 3 хин шахуу ехэ болоһон байха юм. Швецитэй ма... худалдаа наймаанай хэрэг һайнаар ябадаг боло... мүн Францитай, Италитай худалдаа наймаанай у... болзорой хэлсээн баталагдаа, бэшэшье гүрэнүү... худалдаа наймаан үргэдхэгдэжэ байна.

1959—1965 онуудта СССР дотор амгалан бай... лалтын экономическа хараа түсэб хадаа бүхы ... нуудтай Советскэ Союзай гадаадын худалдаа ... маае хүгжөөхэ үргэн ехэ арга боломжо бии бол... Бидэнэр гадаадынгаа худалдаа наймаае ядахын ... та хоёр дахин ехэ болгохо шадалтайбди.

Бидэнэр амгалан ёһоной мүрысөө хэе гэжэ г... ханшье долоон жэлэй болзороор капиталисти... оронуудта дурадхана бэшэбди. Бидэнэр 15 жэлэй ... зороор СССР-эй хүгжэлтын холын хараата түсэ... хёожо байнабди. Тэрэ түсэб мүн лэ амгалан хүг... тын, экономическа амгалан мүрысөөнэй эрид сэх... дэһэ һуури дээрэ зохёогдохо байна.

(*Үргэлжэлэлынь 5-дахи нюурта*)

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй үргэлжэлэл

Манай түсэбүүдые амгалан байгуулалтын түсэбүүд ...эжэ бүхы ороной арадууд ойлгожо байдаг юм шуу. ...б найрамдал хамгаалхын, бэхижүүлхын түлөө тэм...элээ шангадхахыень бүхы арадуудые уряалнабди. ...үн өөһэдынгөө талаһаашье бүхы дэлхэй дээрэ эб ...айрамдал хангахын тула хэжэ боломоор бүхы ...умые хэхэбди.

СССР-дэхи коммунистическэ байгуулалта, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн.

Нүхэдүүд! Долоон жэлэймнай түсэб хорото хархис ...тэгээдүүдэй, империализмын урдаһаа тэмсэхэдэнь уласхоорондын хүдэлмэришэнэй болон коммунистическэ хүдэлөөндэ, демократическа бүхы хүсэнүүдтэ ...риг оруулха айхабтар хүсэтэ дэмжэлгэ боложо үгэ...э байнал. Советскэ арад коммунизм байгуулхадаа ...лам шэнэ илалтануудые түйлаха зуураа уласхоорон...ын хүдэлмэришэн ангиин урдахи интернациональна ...алгаая дүүргэхэ байна.

Мүнөө үедэ 83 орондо коммунистическэ болон хү...элмэришэнэй партинууд бии юм. Тэдэнэр өөһэдынгөө ...эргэнүүдтэ 33 гаран миллион хүнүүдые нэгэдүүлдэг. ...нэмнай марксизм-ленинизмын айхабтар ехэ илалта, ...үдэлмэришэн ангиин ехэ түйлалта гээшэ.

...лдэб үнгын хархис этэгээдүүд коммунизмда эсэр...ү хэдэн олон добтолго хээд үзэһэн байна. Гэбэшье, ...оммунистическэ хүдэлөөе хэншье һүнөөн дараха ша...алгүй. Яахадааб гэхэдэ, тэрэ хүдэлөөе пролетариа...ай, бүхы ажалшадай ангиин тэмсэл үүсхэһэн, тэрэ ...дэлөөн пролетаринадай, ажалшадай хүсэл зоригые ...ншэлэн харуулһан байна ха юм. Капиталистическэ ...ронуудай олон коммунистическэ партинууд мүнөө ...дэ ехэ бэрхэшээлтэй байдалда ороод байна. Хархис ...тэгээдүүд тэдээндэ эсэргүүгээр шэнэ добтолго эхи...э. Тэрэ добтолгонь дахин лэ буруу һүрэхэ гэжэ би...нэр лаб этигэнэбди. Харин тиихэдэ, ахадүү парти...д тэрэ хатуу шалгалтаһаа бүри ехээр хатуужан, ...хижэн гараха байна бшуу.

Уласхоорондын хархисууд хүдэлмэришэнэй болон ...оммунистическэ хүдэлөөндэ эсэргүү добтолго хэхэ...э, социальна худал хуурмаг, наагуурнь гоёоһон үгэ ...үр гаргадаг, «сүлөөтэ дэлхэй» гэхэ мэтын шал ху...л шашалдаагаар улад зониие мэхэлхэ гэдэг байна. ...мпериализмын суртал номнолшод арадта эсэргүү ...апиталистическэ гуримые гоёожо харуулха гэжэ ...олдодог. Баруунай капиталистическэ оронууд— «сү...өтэ оронууд» гээшэ, капиталистическэ юртэмсэ — ...лөөтэ юртэмсэ» гээшэ гэжэ үгэ хэлэхэ бүридөө ...ахуу буржуазна ажал-ябуулагшад мэдүүлдэг бай....

...Нэрээшье, капиталай оронуудта эрхэ сүлөө ...н, теэд, тэрэ эрхэ сүлөөнь хэндэ үгтэнхэй юм ...хэдэ, олон мянган хүдэлмэригүйшүүлэй тоодо оро...хогүйн тулада ямаршье түлөөһэтэйгөөр капиталист... өөрыгөө худалдаха баатай болоһон хүдэлмэришэд... тэрэ эрхэ сүлөө үгтэһэн бэшэ ха юм. Мүн ядарал ...олондо дайрагдажа, өөрынгөө зөөри зөөшэһөө һа...шаха болоно гүб гэжэ ходол айжа ябадаг таряашад... тэрэ эрхэ сүлөө үгтөөгүй ха юм. Баяшуулай ...нэнһөө мэдэлтэй, мүн засаг түрэдэ найдалтай...далгүйень шалгадаг элдэб комиссинуудай хүтэл...рищөө мэдэлтэй интеллигенцидэшье тэрэ эрхэ сүлөө ...өгүй юм. Капиталистическэ оронуудтахи «эрхэ сү...» имагтал баян хүнүүдтэ, теэд баян тулада — ...ли засаг баридаг хүнүүдтэ үгтэдэг байна.

«Сүлөөтэ юртэмсэ» гэдэгэй политигууд болон сур...л номнолшод шажан шүтэл сахидаг хүнүүд гээшэб... гэжэ өөһэдыгөө харуулха дуратай байдаг. Арюун ...нгин сүмэ хиид соо хонжоо наймаашадай наймаа ...э байхыень Христос бурхан харамсаараа ташуур ...ижа, тэдэ хонжоо наймаашадые сүмэ хиидэһээ ...нажа гаргаһан юм гэдэг. Үльгэр туужые тэдэ по...тигууд, сурталшад һайн мэдэхэ ёһотой гэжэ һэна... Теэд капиталистнууд шажан шүтэлгые урдаа ...ридаг аад лэ, өөһэдынгөө эзэрхэжэ байгаа общест... яахадаа имагтал баяд ноёдой жаргалай газар, ...тэй ядуунарай — тамын газар болгоһон юм гэжэ ...үгдаха байна. Баян хүнэй диваажанда түрэхэдэнь ...одоо зүүнэй нүхөөр тэмээнэй багтажа гарахань ...эн гэжэ шажанай номнол дотор хэлэгдэдэг бай...шье, баяшуулай өөһэдтөө — жаргал, үгытэйшүүл...—тама тогтооһониинь жэгтэй юм. Сүлөөтэ юртэмсэ ...дэгтэмнай доллар, элдэб эсын хонжоо наймаа», ...аргүй ехэ мүлжэлгэ, үсөөхэн тэды монополист...дай баяжахын тула олон миллион хүнүүдые хэр...ү шэрүүнээр мүлжэхэ ябадал боложо байдаг.

...ни хада буржуазна революционууд феодализм... тэмсэл ябуулхадаа сүлөө, тэгшэ эрхэ, ахадүүгэй ...рилсаа тогтоохобди гэһэн хүнэй һанаа эрьюулхэ ...а лозунгнуудые табидаг байгаа. Тиимэ уряануу...е буржуази яахадаа табидаг байгааб гэхэдэ, аристо...атическа ямбатай баяд, ноёдые харгыһаа зайлуул...а, капитал тээшэ зам гаргахын тула энээниие хэдэг ...һан юм. Буржуази засаг түрынгөө бэхижэхэ бү...ь тэдэ лозунгнуудаа улам багаар хэрэглэдэг бо...һон байгаа.

...үнөөнэй империалистнууд тэгшэ эрхэ, ахадүүгэй ...рилсаа, эрхэ сүлөө гэхэ мэтын уряа лозунгоор улад ...ниие мэхэлхэ гэжэ һэдэдэгшье һаа, хатуу шанга ...ктатура хэрэглэдэг боложо байна. Капиталистиче... оронуудта хархисуудай болон фашизмын добтол... орохо бузар муухай шэнжэ тэмдэгүүд үзэгдэдэг ...оо. Эгээл иимэ хархис зам дээрэ Баруун Германи ...од байна. Тэндэмнай Коммунистическэ парти хо...гдонхой, демократическа хүсэнүүдые хашадаг, хаб...даг, фашистска болон үһөөрхэлгын элдэб эмхи бү...гүүдтэ бүрин түгэс эрхэ сүлөө үгтэдэг байна. Мүн ...туу шанга диктатурын хараа шугам Францида то...ржо гаранхай. Тэндэ арад ниитын демократическа ...э болон түйлалтануудынь тоогдохоёо болижо бай.... Демократическа заншалаараа суурда гараһан ...анцида хархис этэгээдүүдэй добтолжо ороһон ...ар тушаань демократиин, дэбжэлтын тала бариг...ад бүхыдөө һанаагаа зобожо байнад. Национальна ...лаараа бэеэ даанхай байдал түйлаха гэжэ оролдо...о байгаа арадуудай демократическа түйлалтадань ...обтолгын хэгдэжэ байһаниие Пакистанда, Тайланда... болоһон сэрэгэй урбалтанууд харуулаа. Мүн капи...листическэ бусадшье хэдэ хэдэн оронуудта хархис ...энүүд эдэбхитэй боложо байнхай.

Тиигэжэ, зарим нэгэн баримтанууд бэшэ, харин ка...талистическэ юртэмсын олон гүрэнүүдтэ хамаатай ...эхы шэглэл тодорон гараа гэжэ хэлэхэдэ болохо. Демократическа гуримуудые хаһаха, хатуу шанга ...авительствонуудые хүсөөр табиха гэхэ мэтын, ...адта харша үни холын аргануудые хархис хүсэ...үд хэрэглэдэг боложо байнхай. Италида, Германи... фашистска диктатура тогтооһон тэрэ үедэ адли, ...нөөшье монополистическэ буржуазиин шанга дик...тура тогтоохо гэдэг хүсэлынь хадаа тэдээнэй хүсэ...этэй байһанайнь бэшэ, харин һула байһанайнь ...нжэ тэмдэг мүн гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Ямаршье ...заарлалтагүй диктатуратай байхадаа хархис этэ...эдүүд хэһээлтэ болон террор хэхэ, оппозиционно ...лдэб хүдэлөөе даража һүнөөхэ, өөрынгөө дураар улад зониие мунхаруулха, тэдээниие бусад арадта дурагүй дээрэнхы үзэлөөр хүмүүжүүлхэ ехэ арга боломжотой, сэрэгэй эзэрхэг түримхэй ааша гаргахын тула бэеэ хүнгэлхэ ехэ арга боломжотой болохо байһыень мартажа болохогүй бшуу. Тиимэһээ арад зон һэрэмжэтэй байха, хархисуудай добтолгодо, фашизмын дахин һэргэхэ ябадалда хатуу харюу үгэхөөр хэзээдэ бэлэн байха ёһотой.

Фашизм гол түлэб Гитлер Муссолини хоёрһоо угтай юм гэжэ олон миллион хүнүүд һанажа ябадаг. Гэбэшье фашизм ондоо шэгтэйгээршье һэргэжэ болохо юм шуу. Яахадааб гэхэдэ, фашизмын урданай формонуудые арад зон шоо үзэжэ, шобто харадаг болоол. Мүнөө социализмын хүсэн түгэс лагериин оршожо байхадань, хархис этэгээдүүдтэй тэмсэл хэхэ ехэ дүй дүршэлэй, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бии болоод байхадань, хүдэлмэришэн ангиин улам эмхитэй болоод байхадань арадууд фашизмын харгыень хааха ехэ арга боломжотой байна гээшэл. Фашизмда эсэргүүгээр бүхы арад зониие, бүхы демократическа, үнэхөөрөө национальна хүсэнүүдые эмхидхэжэ болохошье, эмхидхэхэ хэрэгтэйшье. Энээнтэй дашарамдуулан, арад зонһоо таһаранги байдалые бүримүһэн үгы хэхэ хэрэгтэй. Арад зонһоо таһаранги байдал хархисуудта болон фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ ниитэ зониие элсүүлхэ хэрэгтэ һаад хэжэ болохо юм. Демократическа хүсэнүүдэй, түрүүшын ээлжээндэ хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэл—фашистска аюулай харгыень хааха эгээл найдамтай хаалта мүн гээшэ.

Хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэлэй хэрэгтэ хэн һаад хэнэб? Империалистическэ хархисууд һаад хэнэ, мүн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэхи тэдээнэй туһамаршад, жэшээлхэдэ Ги Молле, Спаак гэхэ мэтын социал-демократиин антикоммунистическэ үзэлтэй ударидагшад һаад хэдэг. Коммунизмда эсэргүү тэдэ ударидагшадые бидэнэр нэрэ нэрээрнь мэдэдэгбди, тиигээд хүдэлмэришэн ангиин эб нэгэтэй ябуулга тухай хөөрэлдэхэдөө тэдээндэ найдана бэшэбди. Социал-демократическа партинуудай гэшүүдэй олонхинь эб найрамдалда, социальна дэбжэлтэдэ дуратай хүнүүд юм. Теэд, тэдэнэр эб найрамдалай, социальна дэбжэлтын харгые коммунистнуудта орходоо нэгэ бага ондоогоор ойлгодог. Эгээл хархисуудта, фашизмда эсэргүү тэмсэлдээ коммунистнууд болон социал-демократнууд хоорондоо үгэеэ ойлголсохо ёһотой байгаа. Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бүхы шэглэлэй түлөөлэгшэдэй арсалдаа зүрилдөөгөө орхёод, нэгэ столой саана һуури һууринуудаа эзэлжэ, өөрынгөө интересүүдые хамгаалха, эб найрамдалые хамгаалха талаар хүдэлмэришэн ангиин хамтын тэмсэлэй али алиндаа таатай хараа түсэб зохёожо орохо сагынь срээл.

Коммунистическэ, хүдэлмэришэдэй партинуудай зэргэнүүдые соёл сурталай болон эмхидхэлэй талаар бэхижүүлхэ, тэдэниие марксизм-ленинизмын үндэһэн дээрэ саашадань нягтаруулан эмхидхэхэ, ахадүүгэй интернациональна холбоо барисаае бэхижүүлхэ ябадал тэдэ партинуудай улам ехэ амжалта түйлаха зайлашагүй эрхэ нүхэсэлынь мүн.

1957 оной ноябрьда болоһон Коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй зүблөөн хадаа ахадүү партинуудай бүрин түгэс адли һанамжатай байһыень харуулаа бэлэй. Тэрэ зүблөөнэй Декларациие бүхы коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинууд нэгэн һаналаар һайшаажа, тэрэнь дэлхэйн коммунистическэ хүдэлөөнэй интернациональна нэгэдэлэй үндэһэн хуули болоһон байна. Гол аюул бологшо ревизионизм, тэрэшэлэн догматизм, сектантство тэрэ Декларации дотор буруушаагдаһан байгаа. Декларациин тобшололнуудай зүб байһаниинь бодото байдал дээрэһээ тодоржо гараба. Тэрэ тобшололнуудаар мүнөөшье үедэ хүтэлбэри хэнэбди.

Ноябриин зүблөөнэй һүүлээр коммунистическэ парти бүхэнэй дотоодын хүсэнүүд улам нягтаран бэхижэһэн, уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөн бүхыдөө бүри нягта болоһон байна гээшэ. Ревизионистнууд ахадүү нэгэшье партиие марксистско-ленинскэ харгыһаань хадууруулжа шадаагүй. Үсөөхэн тоото оппортунистнууд, ангиин дайсанай добтолгоһоо айжа һүрдэһэн ганса нэгэ хүнүүд ревизионистнуудай хойноһоо дахасалдажа ошоо. Коммунистическэ хүдэлөөнэй арюун тунгалаг булагые булангиртуулжа байһан энэ шаар шабхаруугай тэмсэлэй ябаса дундуур өөдөө хөөрэжэ гарахадань, һэе һэбхүүлгүйгөөр зайлуулжа хаяһан байгаабди.

Ревизионистнуудай хэлэдэг баталамжануудые бодото байдал, хүдэлмэришэн ангиин тэмсэл, ниитын хүгжэлтын бүхы ябаса буруу болгоо. Капитализмын шэнжэ түхэлэй хубилһан тухай, капиталистическэ системын кризисгүй хүгжэлтэ тухай, капитализмын амгалан ёһоор хүгжэжэ, социализм болохо арга боломжо тухай гэхэ мэтын ревизионизмын гол тезисүүд шал буруу болоо.

Уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөн Югославиин ревизионистнуудай һанал бодолые, политикые буруушааһан байна. Марксистско-ленинскэ партинууд хадаа Декларацида бидэнэрэй хамтаржа үгөөгүй дээрэһээмнай манда эсэргүү сурталай тэмсэл эхилбэ гэжэ харуулха һанаатайгаар Югославиин коммунистнуудай Союзай хүтэлбэрилэгшэд забдадаг. Тиигээд тэрэнь шал худал баталамжа юм. Эгээл тэдэнэр өөһэдөө, Югославска хүтэлбэрилэгшэд Декларацида эсэргүү ревизионистскэ программа табиһан байгаа. Тэрэ программа дотороо уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөнэй марксистско-ленинскэ хараа бодолдо эсэргүү добтолго хэһэн байна. Теэд марксистнууд иимэ баримтануудые обёоронгүйгөөр гарашажа шадаха байгаа гү гэжэ асуубал, шадахагүй байгаа, гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ марксизм-ленинизмые баримталдаг бүхы партинууд Югославиин коммунистнуудай союзай программые эрид сэхээр шүүмжэлһэн байна.

Югославиин хүтэлбэрилэгшэдэй үзэл бодол тухай бидэнэрэй юун гэжэ һанажа байдагамнай мэдээжэ. Бидэнэр өөһэдынгөө бодолые сэб сэхэ руунь хэдэн дахин хэлээ һэмди. Харин тиихэдэ Югославиин хүтэлбэрилэгшэд сэб сэхэ руунь хэлэдэггүй, олон зан гаргадаг, худалаар хэлэдэг байна.

Марксистнууд-ленинецүүдтэй ямар арсалдаа зүрилдөөтэй байһанаа сэхэ руунь хэлэхэгүй, нюуха гэжэ Югославиин хүтэлбэрилэгшэд оролдодог. Тиигээд тэрэ зүрилдөөеынь сэхэ руунь хэлэхэ болоо һаа, Югославиин ревизионистнууд уласхоорондын ангиин һанал нэгэдэлгэ хэрэггүй гэжэ тоолодог, хүдэлмэришэн ангиин хараа бодолһоо хадуурдаг байна. Дэлхэй дээрэ хоёр бүлэг, сэрэгэй хоёр лагерь бии юм гээд лэ тэдэнэр хараһан лэ газартаа хэлэхэ, хүн бүхэниие этигүүлхэ гэжэ оролдодог. Тиигээд Европын болон Азиин социалистическэ оронуудые нэгэдүүлдэг социалистическэ лагериин — сэрэгэй лагерь бэшэ, харин эб найрамдалай түлөө, ажалшан түмэнэй һайн ажабайдалай түлөө, социализм болон коммунизмын түлөө тэмсэжэ байгаа тэгшэ эрхэтэ арадуудай эбтэ нэгэдэл байһаниинь хүн бүхэндэ мэдээжэ ха юм. Нүгөөдэ лагерь — империалистнуудай лагерь мүн. Империалистнууд хүн түрэлтэндэ дайнай аюул тохёолдуулдаг, дарлалтын, хүсэрхэлгын байгууламжые ямаршье аргаар байлгаха гэжэ оролдодог. Бидэнэр эдэ лагерьнуудые ухааһаа абажа бии болгоогүйбди. Тэдэнэр ниитын хүгжэлтын ябаса соогуур бүрилдэн бии болоһон байна.

Бидэнэр бүлэгүүдтэ ородоггүйбди, лагерьнуудта хабаададаггүйбди гэжэ Югославиин хүтэлбэрилэгшэд ходо хэлэдэг. Тиигээд үнэн руунь хэлэбэл, тэдэнэр Югослави, Турци, Греци гурбаниие нэгэдүүлһэн Балканска бүлэгтэ ородог байна гээшэ. Турци Греци хоёр НАТО гэжэ эзэрхэг түримхэй бүлэгүүдэй гэшүүдынь юм, гадна Турци үшөө Багдадска пактда хабаадалсадаг. Таанад хоёр стул дээрэ һуунат гэжэ манай хэлэхэдэ, Югославиин коммунистнуудай союзай ударидагшад ехээр гомдодог, бидэнэр өөрынгөө, Югославиин стул дээрэ һуунабди гэжэ этигүүлхэеэ һанадаг. Тиигээд, тэрэ Югославиин стулые Американ монополинууд яахадаа тиимэ ехээр дэмжэдэг юм? Югославиин коммунистнуудай союзай хүтэлбэрилэгшэд хадаа «бидэнэр блогто хабаададаггүйбди, нейтралитет баримталдагбди» гэжэ ходо һайрхажа байдаг. Эгээл Югославиин стулые Американ монополинуудай дэмжэжэ байдаг дээрэһээнь «блогто хабаададаггүйбди» гэдэг тэрэ үгэһөөнь, тэрэ «нейтралитетһээнь» Американ монополинуудай үмхэй үнэр ехээр анхилдаг байна бэшэ аал. Американ монополинууд «Югославиин социализмые» тэжээдэг байха юм. Өөрынгөө ангиин дайсанда материальна гү, оюун бодолой талаар буржуазиин туһалжа, социализм байгуулхадань туһалжа байһан нэгэшье жэшээ ангиин тэмсэлэй түүхэ дотор байгаагүй юм.

Арадай ажахын хүгжэлтын, арадай соёл культурын, ажабайдалай дэбжэлтын амжалта ороной хүтэлбэриин али зэргын зүб байһыень шалгаһан эгээн һайн шалгалта мүн байха зэргэтэй. Бидэнэр, советскэ коммунистнууд, агуу ехэ Ленинэй заабаряар социализмда зориһон өөрынгөө замые зүб гэжэ тоолодогбди. Советскэ Союз тэрэ замаар зорижо ябахадаа юртэмсэ дэлхэйе бүхыдэнь гайхуулһан — тиимэ ехэ илалта түйлаһан байна. Арадай демократиин бүхы оронууд Октябриин революциин замаар, Ленинэй замаар ябажа, мүн лэ гайхамшагта амжалтануудые түйлаа.

Өөдэгүй аша үрэ хэн түйлааб гэхэдэ, «Югославиин зам» гэдэгые имагтал зүб зам гэжэ хүтэлбэрилэгшэдэйнь магтажа байдаг эгээл тэрэ парти, эгээл тэрэ орон тон бирагүй үрэ дүн түйлаһан байна. Экономическа болон политическэ аша үрэ тон богони болзорто түйлажа болохо—тиимэл зам эгээн һайн зам гээд арад зон бододог байна. Хэрбээ социалистическэ оронуудай арадуудай ажабайдалые Югославиинхитай сасуулха болбол, экономистнуудай толилһон материалнууд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, Югославиин арадуудай ажабайдал ехэ удаанаар өөдэлжэ байна. Югославиин ревизионистнуудай теоретическэ «ухаалалгые» Югославиин ажабайдал өөрөө буруутуулна.

Югославиин удаанаар хүгжэжэ байхадань, тэрээнэй социалистическэ замаар урагшаа дабшахын орондо галдижа ябахадань, тэрэ харюусалгань Югославиин коммунистнуудай союзай хүйтэлбэрилэгшэдэй ревизионистскэ, антимарксистскэ шугам дээрэ тохогдохо ёһотой. Тэрээнэй хүтэлбэрилэгшэд социализм байгуулгада партиин бэелүүлдэг үүргэ тухай өөрын тусгаар һанал бодолтой юм. Югославиин ревизионистнууд партиин үүргые доошонь дарадаг, социализмын түлөө тэмсэлэй хүтэлбэрилхы хүсэн бологшо парти тухай ленинскэ һургаалые үнэн дээрээ буруушаадаг байна.

Югославида боложо байһан юумэнэй хойноһоо марксистско-ленинскэ партинууд һанаа зобонгёор хаража байнад. Югославиин ахадүү арадууд айхабтар ехэ гарза хохидолдо оробошье СССР-эй туһаламжаар немецкэ болон итальянска эзэмдэгшэдһээ сүлөөрһэн өөрынгөө баяд ноёдые унагааһан, социализмын зам дээрэ ороһон байгаа. Тиигээд мүнөө болоод байхада Югославиие социалистическэ лагерьта, уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөндэ эсэргүүгээр зорюулха гэһэн Югославиин хүтэлбэрилэгшэдэй политикань Югославиин арадай социалистическэ түйлалтануудай үгы хэгдэхэ ябадалда хүргэжэ болохо байна бшуу.

Бидэнэр Югославиин ахадүү арадые, Югославиин коммунистнуудые—нюуса болон партизанска тэмсэлэй баатарнуудые хани нүхэдэй ёһоор хүндэлдэгбди. Гадаадын политикын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар бидэнэр нэгэн бодолтойбди. Бидэнэр али алиндаа ашагтайгаар Югославитай худалдаа наймаа хойшодоошье хүгжөөхэ хүсэлэнтэйбди. Империализмда эсэргүү, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй бүхы асуудалнуудаар, хэрбээ манай хараа бодолнуудай таараха юм һаань, бидэнэр Югославитай хамта ажаллаха гэжэ оролдохобди.

Тиигээд партийна талаараа хайшаа болохоб гэжэ асуухада, энэмнай Югославиин коммунистнуудай союзһаа бүхыдөө дулдыдаха байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэдээнэй хүтэлбэрилэгшэд уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөнһөө өөһэдөө өөһэдыгөө холодуулһан, гансаардуулһан байха юм. Югославиин арадай хэрэгтэшье, хүсэл зоригтоншье таарахаар — тиимээр, марксизм-ленинизмын үндэһэн дээрэ коммунистическэ партинуудтай дүтэлхэ оролдолго Югославиин коммунистнуудай союз өөрөө гаргаха зэргэтэй.

Коммунистическэ хүдэлөөн ревизионизмые тон шангаар элишэлэн сохиһон байна. Ревизионизм хүсэд дарагдаагүй. Империализм хадаа ревизионистнуудые дэмжэхэ, эдэбхитэй болгохо гэжэ бүхы аргаараа оролдохо гэжэ мэдэжэ байха ёһотойбди.

Тэрэшэлэн догматизм болон сектантство гэдэгтэй тэмсэл ябуулхаяа мартажа болохогүй. Догматизм, болон сектантство гэдэгүүд марксизм-ленинизмын теориие хүгжөөхэдэ, тэрээниие бодото байдалтай тааруулан хэрэглэхэдэ түбэг ушаруулдаг, олониитэһээ таһарха ябадалда хүргэдэг байна. Олониитэтэй барисаагаа бэхижүүлхэ, олониитын һанамжые һонороор дуулаха, олониитые ударидан ябаха гэдэг Ленинэй захяанууд ёһотой коммунистнуудта бултандань нарин нангин заабари гэжэ тоологдодог.

Уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөн дотор ахадүүгэй партинуудай хоорондохи харилсаан тухай хэлэбэл, бидэнэр энэ асуудалые Ленинэй табиһан ёһоорнь хүтэлбэри болгодогбди. Тэдэ харилсаанууд уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин отрядуудай тэгшэ эрхын, национальна талаараа бэеэ даанхай байлгын үндэһөөр, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудай үндэһөөр байгуулагдаха ёһотой гэжэ Ленин һургадаг байгаа. Бүхы партинуудай тэгшэ эрхэтэй байһан туладань лэ тэдээнэй хоорондо бэе бэедээ этигэлсэдэг, һайн дурааараа хамтаран ажалладаг—тиимэ харилсаан байгуулагдаа. Эгээл тиимэ байһан туладаа ажалай агуу ехэ нэгэ армиин таһаршагүй хубинь бологшо тэдэ партинууд нэгэн зорилготой ябуулга һайн дураараа, ушар ёһо мэдэрэн хэхые оролдодог байна.

Бүхы коммунистическэ партинууд бэеэ даанхай байдаг, тэдэнэр орон оронойнгоо бодото байдалые хараадаа абажа, өөрынгөө политикые зохёодог. Тиигэжэ ажал-ябуулгадаа амжалта түйладаг, өөрынгөө нүлөөе шууд үргэдхэдэг, өөрынгөө тала баригшадай тооое олошоруулдаг, бүхы зоной дунда нэрэ хүндэтэй болодог.

Коммунистическэ партинуудай улам ургажа байгаа нүлөөе ямаршье аргаар һуларуулхаяа оролдожо, империализмын суртал номнолшод, тэдээниие дахасалдан дууряагша ревизионистнууд хадаа коммунистическэ хүдэлөөн гээшэмнай «Москваһаа ударидагдажа байдаг юм», коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинууд Советскэ Союзай Коммунистическэ партиһаа мэдэлтэй юм гэжэ шал худал үгэ тараажа байдаг. Бусад партинуудые мэдэлдээ абаха гэжэ оролдоно гээд манай партиие хардадаг Югославиин ревизионистнууд энээн тушаа ехэ оролдолго гаргадаг. Тэдэнэр программа дотороошье «гегемонизм» тухай тезис оруулһан байна. Бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ манай партиие хамааралсана, коммунистическэ бусад партинуудые мэдэлдээ абаха гэжэ оролдоно гэжэ ревизионистнууд хэлсэдэг. Хархис этэгээдүүд энэ хардалгынь түлөө Югославиин ревизионистнуудта ехэ баясхалан хүргэдэг.

Коммунистическэ хүдэлөөе мэдэхэ хүнүүд бултадаа уласхоорондын хархисуудай, ревизионистнуудай худал шашалдаае бэлэхэнээр балшыса элирүүлжэ шадахал.

Хэдэн зуу мянган, миллионшье гэшүүдтэй хүдэлмэришэн ангиин политическэ партиие ондоо тээһээ ерэжэ али нэгэн гүрэн соо эмхидхэжэ болохо юм гээд һанаха болоо һаа, уймар тэнэг бодол болохо байнал. Жэшээлхэдэ, Италиин хоёр миллион, Франциин хахад миллион шахуу, Индонезиин миллион хахад, Индиин —300 мянга шахуу гэшүүдтэй, мүн ондоошье ахадүү партинуудые «Москва бии болгоо» юм, тэдэ партинуудай гэшүүд «гадаадын агентнууд» юм гэжэ хэлэхэдэ, хэншье этигэхэгүйл.

Ямар нэгэн центрһээ коммунистическэ партинуудые бүхы оронуудта «нэбтэрүүлэн байгуулдаг» дээрэһээ тэдэ партинууд бии болодог бэшэ юм. Иимэ юрэ бусын юумэн гэжэ дэлхэй дээрэ байдаггүй ха юм даа. Хүдэлмэришэн ангиин бии боложо ургахатай хамта марксистска партинуудшье бии болодог гэжэ ниитын хүгжэлтын түүхэ гэршэлнэ. Энэ ямар удхатайб гэбэл, коммунистическэ хүдэлөөн хүнэй ухаан бодолһоо дулдыдангүйгөөр бии болоо, орон бүхэнэй хүдэлмэришэн ангиин ажаһуудалай эрхэ байдалһаа үндэһэлэн гараа. Капиталистическэ али бүхы оронуудта ангинууд бии юм. Тиихэлээрээ тэдэ ангинуудай аша туһые хамгаалдаг политическэ партинууд бии болоно. Коммунистическэ партинууд хадаа хүдэлмэришэн ангиин политическэ партинууд мүн. Хүдэлмэришэн ангиин байгаал сагта эдэ партинууд ходо байха юм. Коммунистическэ партинууд дотор нэгэдэһэн олон миллион хүнүүдэй мүнөөдэр юун гэжэ бодохо, үглөө юу хэхэ тухайнь ямар-нэгэн ондоо тээһээ тэдэндэ заабари үгэжэ болохо юм гэжэ бодоо һаа, мүн лэ гэнэн хонгор ябадал болохо байна.

Коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай Москваһаа «дулдыданхай» хэбэртэй байһаниие уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөе КПСС толгойлдог гэһэн мэдүүлгээр баталагдана гэлсэдэг юм. Тиихэ зуураа, «Советскэ Союз социалистическэ гүрэнүүдые толгойлно» гэһэн Москвагай зүблөөнэй Декларациин мэдээжэ заабариие үндэһэ баримта болгодог юм.

Деклараци дотор бэшэгдэһэн эдэ үгэнүүд ороноймнай, хүдэлмэришэн ангиимнай аша габьяае зохихо зэргээрнь сэгнэнэ гэжэ Советскэ Союзай, бусад бүхы оронуудай коммунистнууд тоолоно. Хүдэлмэришэн ангимнай агуу ехэ Ленин түрүүтэй Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр анха түрүүн социалистическэ революци хээд, засаг түрые гартаа абаһан байна. 40 гаран жэл соо тэмсэл, илалтануудай угаа ехэ, бэрхэтэй зам дабагдаа, социалистическэ бүхы оронуудай, дэлхэйн коммунистическэ хүдэлөөнэй түшэг тулгууринь болоһон хүсэн түгэлдэр гүрэн байгуулагдаа.

Советскэ Союзай, КПСС-эй түүхэтэ үүргые нигэжэ мэдэрһэнэйнь түлөө аха дүү партинуудтаа үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэбди.

Гэхэтэй хамта коммунистическэ хүдэлөөн дотор социалистическэ лагерь соохидол адляар коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй бүхы партинууд, социалистическэ оронууд бүрин тэгшэ эрхэтэй, бэеэ даанхай байдалтай байдаг һэн, байнашье гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үнэхөөрөө болоходоо, Советскэ Союзай Коммунистическэ парти ямаршье партинуудые хүтэлбэрилдэггүй, Советскэ Союз бусад оронуудые хүтэлбэрилдэггүй юм. Коммунистическэ хүдэлөөн дотор «дээдэ зэргын», «доодо зэргын» партинууд гэжэ байдаггүй юм. Коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй бүхы партинууд адли эрхэтэй, бэеэ даанхай байдаг, коммунистическэ хүдэлөөнэй хуби заяанай түлөө, тэрэнэй урагшагүйтэлгэ, илалтануудай түлөө бүгэдэ харюусадаг юм. Коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй парти бүхэн өөрынгөө ороной хүдэлмэришэн ангиин ажалшадай үмэнэ, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй, коммунистическэ бүхы хүдэлөөнэй үмэнэ харюусадаг юм. Коммунистическэ партинууд хүдэлмэришэн ангиин аша туһын түлөө, социализмын түлөө тэмсэхэдээ марксизм-ленинизмын бүгэдэниитын үнэн ушарые өөһэд өөһэдынгөө оронуудай түүхэтэ болон национальна тодорхой эрхэ байдалтай тааралдуулан холбодог юм. Өөрынгөө ороной хүдэлмэришэн ангитай, арадуудтай холбоотой имагтал марксистско-ленинскэ парти тэмсэлэй тодорхой эрхэ нүхэсэлые мэдэжэ шадаха, имагтал энэ парти тус эрхэ байдалтай таарадаг, тус ороной хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй уг заншалые хараадаа абадаг политическэ хараа шугам зохёожо шадаха юм.

Энэмнай үнэхөөрөөл тиимэ байна. Пролетарска интернационализмын гол ёһонуудай, бүри мүһэн бэеэ даагаад байха ябадалай үндэһөөр, һайн дурааараа харилсан ажаллалгын, бэе бэедээ туһалалсалгын үндэһөөр бүхы коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинууд оршон байдаг, тэмсэдэг юм. Ахадүү партинуудай хоорондохи харилсаануудай шанар шэнжые манай парти нигэжэ ойлгоно.

Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо һаа, хэнэйшье мэдэһээр, энэмнай бусад оронуудые хүтэлбэрилхэ гэһэн үүргэтэй бэшэ юм. Ямар үүргэтэйб гэбэл, манай орон социализмын замые хүн түрэлтэндэ эгээн түрүүн гаргажа үгэһэн, дэлхэйн социалистическэ системэ доторхи эгээн хүсэтэй орон болоһон, коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулгын үедэ эгээн түрүүлжэ ороһон байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиие Ленин пролетарска интернационализмын үзэл бодолоор хүмүүжүүлэн байгуулаа. Бидэ советскэ коммунистнууд марксизм-ленинизмые шудалхаһаа гадна, тэрэниие элдэб янзын дайсадтай тэмсэжэ аршалан хамгаалаабди. Энэ һургаалые хүтэлбэри болгон. Совет арад Коммунистическэ партиигаа хүтэлбэреэр шэрүүн шанга тэмсэл соогуур ябажа, социализм байгуулаад,

(*Үргэлжэлэлынь 6-дахи нюурта*)

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй үргэлжэлэл

коммунизм тээшэ этигэл найдамтайгаар урагшаа дабшажа ябана.

Маркс, Энгельс, Ленинэй интернациональна агуу-ехэ һургаалые хододоо дахажа ябаабди, саашадаашье сэхэ шууд дахажа ябахабди. Зураглан хэлээ һаа, коммунизмын үндэрнүүдые эгээн түрүүн эзэлэн абажа байгаа дэлхэйн коммунистическэ хүдэлөөнэй түрүүшын отрядуудай нэгэнниинь гээшэ гэжэ манай Коммунистическэ парти өөрыгөө тоолодог. Тиин эдэ үндэрнүүд тээшэ зориһон замаараа ябахадамнай ямаршье һаалта бэрхэшээлнүүд маниие тогтоожо шадахагүй, коммунизм тээшэ зориһон замһаамнай маниие хэншье хадууруулжа шадахагүй юм.

Национальна «гэр байрануудтаа» тарашажа болохогүй, хара амяа хараад байжа болохогүй гэһэн хараа бодол баримталдаг байгаабди, баримталнашьебди. Социалистическэ лагериин хүсэ шадалые али болохоор шангадхаха, Москвагай Деклараци дотор ахадүү бүхы партинуудай баталһан гол ёһонуудтай зохилдуулан уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөнэй нэгэдэлые саашадань бэхижүүлхэ шухала гэжэ бидэ тоолонобди. Манай зэргэнүүдэй нягта жагсаалтай, бата бэхи байхын түлөө анхарал оролдолго гаргаха гээшэ коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй парти бүхэнэй эгээн дээдэ интернациональна уялга мүн. **Хүдэлмэришэн ангиин бүхы отрядуудай интернациональна һанал нэгэдэлэй байгаагүй һаа, хүдэлмэришэн ангишье амжалта туйлажа шадахагүй юм.**

Ажал хэдэг хүн түрэлтэниие сүлөөлхэ агуу-ехэ уг зорилгоороо, бүгэдэниитын эб найрамдалай түлөө тэмсэлээрээ бидэ нягта жагсанхайбди. Арадуудай жаргалтай һайнаар һуухын түлөө, тэдэнэй һалбаран мандахын түлөө, аюулгүй байдалайнь түлөө, зол жаргалта ерээдүйн түлөө оролдохо гэһэн хамтын нэгэл анхарал оролдолго манайда бии юм. Арадуудай зол жаргалта ерээдүй байдал имагтал социализмын замаар ябахада туйлагдаха юм. Бидэниие марксизм-ленинизмын агуу-ехэ һургаал, тэрэниие бэелүүлхын түлөө хэгдэдэг тэмсэл нэгэдүүлэн жагсаана. Марксизм-ленинизмын идейнэ зэбсэгые хамгаалан хододоо сэбэр нангинаар абажа ябахабди, элдэб янзын ревизионистнуудай, оппортунистнуудай урдаһаа тэмсэхэбди, хүдэлмэришэн ангида үнэн сэхэ байхабди. Энээниие бидэнэр уласхоорондын коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй үмэнэхи интернациональна уялгамнай гээшэ гэжэ тоолонобди.

IV. Коммунистическэ байгуулалтын шэнэ шата, марксистско-ленинскэ теориин зарим асуудалнууд

Нүхэдүүд! Манай ороной хүгжэлтынгөө түүхэтэ шэнэ үедэ ороод байхада, социализмһаа коммунизмда орохо ябадалтай холбоотой марксистско-ленинскэ теориин асуудалнууд онсо шухала удха шанартай болоо.

Коммунистическэ обществын хоёр шата тухай, социализмһаа коммунизмда хүгжэн оролгын зайлашагүй ёһонууд тухай асуудалда түбхын түрүүн тогтохо хэрэгтэй болоно.

Капиталистнууд болон помещигүүдэй эзэрхэлгые усадхаһанай һүүлээрхи общество хоёр шата дамжажа гараха ёһотой гэжэ научна коммунизмын эхи үндэһэ табигшад—Маркс, Энгельс, Ленин тодорхойлһон байдаг. Түрүүшын шатань социализм, харин хоёрдохи, дээдэ шатань — ангигүй коммунистическэ общество байха ёһотой.

Коммунизмын хоёр шата тухай марксистско-ленинскэ һургаалай зүбөөр уридшалан зааһые советскэ обществын хүгжэлтэ тодоруулан харуулаа. Совет арад социалистическэ общество байгуулаад, социализмһаа коммунизмда хүгжэн орожо байһан түүхэтэ хүгжэлтынгөө шэнэ үедэ оробо.

Марксизм-ленинизмын теори, социалистическэ общество байгуулгын бодото дүй дүршэл хадаа обществын урагшаа эрмэлзэн дабшаһан хүдэлөөнэй удха шэнжэ тухай зарим шухала тобшолол хэхэ үндэһэ баримта олгоно.

Нэгэдэхеэр, хүгжэлтынгөө социалистическэ шатаһаа дээдэ шатада дамжан оролго дура зоргоороо эбдэжэ гү, али алгад гаража болохоор бэшэ, түүхын талаар зайлашагүй дабшалта болоно. Марксистско-ленинскэ партинууд коммунистическэ общество байгуулгые өөһэдынгөө уг зорилго гэжэ тоолоно. Гэхэ зуура, общество хадаа социалистическэ шата дамжажа хүгжэнгүйгөөр, капитализмһаа коммунизмда сэхэ орожо шадахагүй. «Хүн түрэлтэн капитализмһаа имагтал социализмда, тайлбарилан хэлэбэл, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые хамтаараа эдлэхэ, продуктнуудые хүн бүхэнэй ажал хэһэнэйнь зэргээр хубааха гуримда сэхэ орожо болохо. Манай парти бүри алад саатуур харадаг: социализм удаа дараалан хүгжэһөөр коммунизмда зайлашагүй орохо ёһотой, тэрэнэй туг дээрэ: «хүн бүхэн шадабариингаа зэргээр ажаллаха, хүн бүхэндэ хэрэглэлэйнь зэргээр үгэхэ» тухай бэшээтэй байха» гэжэ В. И. Ленин хэлэһэн юм (Зохёолнуудай 24-дэхи том, 62 нюур).

Коммунизмын гол ёһонуудые шадаал һаа түргээр бэелүүлхэ хэрэгтэй гэжэ зарим нүхэд хэлэжэ магад. Гэхэ зуура тиигэхын тулада шухала экономическа нүхэсэлэй үшөө бии болгогдоогүй байтар, материальна хэрэглэлэй элбэг дэлбэг болоодүй байтар, коммунистическэ ёһоор ажаһууха, ажаллаха хэрэгтэ хүнүүдэй бэлэн болоодүй байтар, хэрэглэлэй зэргээр сагһаа урид хубаажа оробол,—коммунизм байгуулгын хэрэгтэ хохидол ушаруулагдаха. Үйлэдбэриин мүнөө бүтээн гаргадаг зүйлнүүд бүхы хүнүүдэй эрилтые бүрин хангалгада үшөөл хүрэхэгүй байһыень хараада абаха хэрэгтэй. Тиимэ «тэгшэдхэһэн коммунизм» байгуулбал, сугларуулагдаһан бүхы зөөри зөөшые эдижэ бараад, экономикын саашадаа амжалтатайгаар хүгжэлые, үйлэдбэриин үргэдхэгдэн хүгжэхэ ябадалые хангахын аргагүй болгохо бэлэй.

Бидэнэр улам улам урагшаа дабшажа, коммунизмда удаа дараалан орохын тулада шухала материальна, ухаан бодолой эшэ нүхэсэлнүүдые бии болгохо ёһотойбди.

Хоёрдохёор, социалистическэ шатаһаа коммунизмын хэды илгаатай байбашье, обществын хүгжэлтэдэхи эдэ шатануудые тусгаарлаха ямар нэгэн хана хоорондонь байхагүй. Коммунизм гээшэ социализмһаа урган мандаһан, тэрэнэй үргэлжэлэл болоно. Коммунизм гэб гэнтэ бии болошохо юм гэжэ һанабал — буруу ойлгомжо, алдуу болохо байгаа. Бүри мүнөөшье ажалай коммунистическэ формонууд, үйлэдбэриин эмхидхэл, ниитын эдеэ хоол, интернат-һургуулинууд, хүүгэдэй садууд болон яслинууд гэхэ мэтэ эрхэтэдэй эрилтэ хэрэглэмжые хангаха ниитын формонууд улам ехээр дэлгэржэ байна. Коммунизмын эли бодо, оножо харахаар түхэл шэнжэнүүд манай общество дотор бии болонхой, тэдэмнай улам хүгжэхэ, мүлирэн нарижаха байха.

Коммунизмда оролго ямар нэгэн һара үдэрөөр тодорхойлогдонхой бэшэ юм. Нэгэ үүдэеэ хаб яб хаагаад: «Социализм байгуулжа дүүргэгдээ» гэжэ соносхохо, тиигэһэнэйнгээ һүүлээр ондоо үүдэеэ нээгээд: «Бидэ коммунизмда хүрэжэ ерэбэбди» гэхэ ушар болохогүй. Социализмһаа коммунизмда орохо хэрэг таһалгаряагүй бэелүүлэгдэнэ. Коммунистическэ обществодо орохо үүдэ нээгээд байнабди, мүнөө коммунизм байгуулха тухайда хэлэгдэдэг болонхой. Манай орон коммунизмые бүрин түгэсөөр байгуулха үедээ ороод, коммунизмда шухала материальна, ухаан бодолой хамаг эрхэ байдал бии болгожо байна. Бүхы хүнүүдэй хэрэглэмжые хангахаар юумын элбэг дэлбэг болгогдоод, ниитын баялигые үргэдхэхэ, арьбадхахын тула хамаг зоной хаба шадал соогоо хүдэлжэ һураад байхада, коммунистическэ байгуулалта бэелүүлэгдэжэ дүүргэгдэхэ.

Гурбадахяар, коммунизмда удаа дараалан оролгые ямар нэгэн удааруулагдаһан хүдэлөөн шэнгеэр ойлгожо болохогүй. Харин энэмнай коммунистическэ общество байгуулжа байгаа олон миллион хүнүүдэй эдэбхитэй, шударгы хабаадалгын оршон байдалда мүнөө сагай индустриин, оньһожоруулагдаһан ехэ хүдөө ажахын, бүхы экономико болон соёл культурын хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһан үе болоно. Социализмһаа коммунизмда хүгжэн орохо зайлашагүй дабшалта бүри социализмын үедэхи материальна үйлэдбэриин угаа ехээр хүгжэһэнэй үндэһөөр түргэдхэгдэжэ болохо юм. Дэмы тэбдэжэ, хүсэд бэлэн болоогүй юумые яаралтайгаар нэбтэрүүлжэ таарахагүй. Тиигэбэл хазагайруулга тохёолдуулха, манай хэрэгэй хүндые бууруулха гээшэ. Гэбэшье туйлаһан хэмдээ тогтон һаатажа болохогүй, тиигээ һаа—нэгэ газартаа зогсошохо ябадалда хүргэхэ.

Бүхы совет хүнүүдэй имагта шухала эрилтэнүүдые бүрин хангадаг болохо саг холо гээшэ гү? Багсаахада, обществодохи үйлэдбэрилгын ургалта, обществын культурна хүгжэлтэ хангаха айхабтар ехэ арга боломжотой байһанаа хараада абахада, тиимэ саг ехэшье холо бэшэ болоһон янзатай. Тиимэ юумэн гансада туйлагдахагүй, харин хойно хойноһоо бэелүүлэгдэхэ, нэгэ хэмжээ-ябуулгаар бэшэ, харин удаа дараалан, материальна үйлэдбэриин эрхэ нүхэсэл бии болгохо ябадалтай холбоотойгоор бэелүүлэгдэхэ.

Эдеэ хоолой, гэр байрын, хубсаһа хунарай талаар бүхы совет хүнүүдэй эрилтые шухала, болохотой хэмжээн соонь бүрин хангаха ябадал ерээдүй ойрын сагта бэелүүлэгдэхэ байха. Һургуулиинхидые түлөөһэгүй завтрак болон обедээр хангахын, бүхы үхибүүдые обществын хүсөөр садууд, яслинууд, интернат-һургуулинуудта оруулхын тулада тиимэшье ехэ саг хэрэгтэй бэшэ байха. Наһажаал хүнүүд тухай хэлэбэл, эдихэ эдлэхэ зүйлнүүдэй талаар тэдэнэй эрилтын заха хизааргүй ехэ бэшэ байһые хараада абаха хэрэгтэй. Жэшээнь, өөрынгөө бэе махабадта хэрэгтэйһээ үлүү ехэ хилээмэ, эдеэ хоолой бусад зүйлнүүдые хэншье хэрэглэжэ шадахагүй бшуу. Тэрэшэлэн хубсаһа хунар, гэр байра хэрэглэлгын талаар баһал хэм хэмжээн гэжэ байдаг. Зүгөөр хүнүүдэй эрилтые хангаха тухай хэлэхэдээ, хомхолзохо хэнтэг сэдьхэлэй, хэмһээ гадуур эрилтые бэшэ, харин хүгжэнги болбосоронгы хүндэ зайлашагүй шухала эрилтэ хараада абтана.

Өөрынгөө хаба шадалаар хүдэлхэ гэһэн бодолые хүнүүдтэ бии болгохын тулада бүри удаахан болзор хэрэгтэй болохо байна. Тиимэ юумын бии болоогүйдэ обществомнай хүдэлмэриин сагые зохистой соонь хэмнэнгүй орхихын аргаһгүй, ажал хэжэ шадаха хүн бүхэн обществодо шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилхын тула ямар нэгэн ажал хэхэ ёһотой болоно.

Коммунистическэ обществын материально-техническэ үндэһэ һуури бии болгохо, социалистическэ үйлэдбэрилгын хүсэнэй түгэлдэр ехэ шэнэ дэбжэлтэ туйлаха гээшэ мүнөө манай орондо шухала гол зорилго болоно.

Яахадаа энэ зорилго мүнөө ороноойнгоо экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэхи гол шухала зүйл болоноб? Социалистическэ үйлэдбэрилгын мүнөөнэй хэм хэмжээндэ хүнүүдэй улам ургажа байгаа эрилтые хангахын тула, тэдэнэй бүхы талаараа хүгжэхын тула шухала материальна, культурна хэрэгсэлнүүдэй элбэг дэлбэг бололгые бүрин хангажа үшөө шадахагүй байнабди. Энээнгүйгөөр коммунизм байгуулжа шадагдахагүй. Тиимын тула түрүүшын ээлжээндэ үйлэдбэрилгын хүсые саашадань хүгжөөхэ, материальна шухала зүйлнүүдые бүри ехээр үйлэдбэрилдэг болохо хэрэгтэй байна. Хүгжэнги капиталистическэ оронуудай үйлэдбэрилгын хэм хэмжээнһээ үлүү гараад, ажалай бүтээсые капитализмын үедэхиһээ бүри дээшээ, шэнэ хэмжээндэ хүргөөд байбал, коммунизм байгуулжа шадахабди.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури табихын тулада түбхын түрүүн юун хэрэгтэйб гэбэл: мүнөө сагай хүгжэлтэ түгэс индустритай байха, ороноо сүм электрификацилха, промышленностиин болон хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудта эрдэм, техникын дэбжэлтэ туйлаха, үйлэдбэреэ үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ, эршэ хүсэ гаргажа абаха шэнэ арга боломжонуудые, байгаалиин нөөсэ баялигуудые, синтетическэ болон бусад шэнэ материалнуудые бүри ехээр ашаглаха, бүхы ажалшадай культурно-техническэ бэлэдхэлые улам дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруулха, ажалай бүтээсые бүри ехэ болгохо шухала.

Экономическа талаараа Америкын Холбоото Штадуудые хүсэбэл, коммунистическэ байгуулалта бэелүүлхэбди гэжэ бодоо һаа — бүдүүлиг ойлгомжо болохо гээшэ. Тиигэжэ болохогүй, энэ хадаа манай хүдэлөөнэй саада заха бэшэ, харин капитализмтай хэһэн мүрысөөндэхи шиидхэхы шата болохо байна.

(Үргэлжэлэлынь удаадахи номерто гараха).

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН XXI СЪЕЗД

СЪЕЗДЫН ДНЕВНИК

Январиин 28-най үглөөнэй заседани

Кремлиин Ехэ ордон дотор Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ээлжээтэбэшэ XXI съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. Январиин 28-най үглөөнэй заседани нүхэр **М. А. Сусловай** түрүүлгэ доро нээгдэжэ, 1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл зүбшэн хэлсэгдэжэ эхилбэ.

Нүхэр **Н. В. Подгорнодо** үгэ үгтэбэ. Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро совет арад зоной хэһэн асари ехэ ажал хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл дотор согсологдожо, марксистско-ленинскэ шэнжэлэл хэгдэбэ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Совет хүнүүд коммунистическэ общество үргэн далайсатайгаар байгуулха үедээ оробо. Манай ороной экономикые саашадань хүсэн түгэсөөр дэбжээхэ гүн гүнзэгы удхатай, асари ехэ далайсатай түсэб тухайда тон ойлгосотойгоор элидхэл дотор хэлэгдэбэ. Гэхэтэй хамта, долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэг хангаха политическэ, эмхидхэлэй хэмжээ-ябуулганууд тон һайнаар тодорхойлон хараалагдаһан байна. Н. С. Хрущевой элидхэл марксистско-ленинскэ теориие саашадань хүгжөөлгэдэ үнэтэ ехэ нэмэри мүн боложо, теори практика хоёрые нэгэн доро холбуулһан тодо һайн жэшээ болоно.

Бүхы коммунистнууд, украин арадай зориг эрмэлзэлгые тодорхойлон, Украинын Коммунистическэ партиин XX съезд нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые бүримүһэн һайшаагаад, республикымнай арадай ажахын зарим һалбаринууд долоон жэлэй даалгабариие болзорһоонь урид, 5—6 жэлэй туршада, хүдөө ажахы 5 жэлэй туршада дүүргэжэ шадаха гэжэ мэдүүлээ.

— Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл дотор тодорхойлон хэлэгдэһэн коммунистическэ байгуулалтын асари ехэ зорилгонууд,—гэжэ нүхэр **В. И. Устинов** хэлэбэ (Московско городской партийна организаци) — агуу-ехэ Эхэ оронойнгоо түлөө, партиингаа түлөө, баатарлиг совет арадайнгаа түлөө омогорхол түрүүлнэ. Арадай ажахые, нэн түрүүн хүндэ индустриие түргэнөөр хүгжөөхэ гэһэн Коммунистическэ партиин хэлбэришэгүй хараа бодол шэнэ долоон жэлэй түсэб соо тодоор харагдана.

Москвагай промышленность мүнөө долоон жэл соо нилээд ехээр хүгжөөгдэхэ байна. Тэрэнэй продукци 1,5 дахин шахуу ехэ болгогдожо, ехэнхидээ элдэб янзын машинанууд бүтээгдэхэ юм.

Москвагай партийна организаци идеологическа хүдэлмэриие һайжаруулха, тэрэниие тодорхой, зорилго түгэс, нүлөө ехэтэй болгохо хэмжээнүүдые абажа байна. Ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ шухала арга зэбсэг байгааша литература болон искусствые бидэнэр һайса хэрэглэхэ, творческо интеллигенцидэ ехэ туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэйбди.

Долоон жэлэй агуу-ехэ түсэбые, ниислэл хотымнай ажалшад хахасашагүй нангин хэрэгнай мүн гэжэ тоолоно гээд, нүхэр Устинов түгэсхэлдөө хэлэбэ.

Нүхэр **Д. С. Полянскида** үгэ үгтэбэ. Коммунизм тухайда олохон үеын түрүү хүнүүд имагтал ухаандаа бододог байгаа. Тэрэнэй түлөө мүн олохон хүнүүд ами наһаяашье зорюулһан байха. Тиин мүнөө коммунизм холын сагай һанал хүсэл бэшэ, харин олон зуугаад миллион ажалшадай зохёон байгуулхы бодото хэрэг болонхой.

Коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ Россин Федерациин ажалшад шухала үүргэ дүүргэхэ байна. Тус Федерациин газар дээрэ СССР-эй промышленна продукциин гурбанай хоёр хуби шахуунь, хүдөө ажахын продуктнуудай хахадһаа үлүүнь үйлэдбэрилэгдэдэг гэжэ тэмдэглээд, нүхэр Полянский Россин Федерациин долоон жэлэй түсэбтэй холбоотой асуудалнууд тухайда, ехэнхидээ хүдөө ажахын асуудалнууд тухайда, республика дотор бии байгаа арга боломжонууд тухайда тогтон хэлэбэ. Н. С. Хрущевой элидхэл дотор тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, бүхы хүдөө ажахын үйлэдбэриин үндэһэ һуури бологшо орооһо таряанай үйлэдбэриие саашадань бүхы хэмжээгээр ехэ болгохо хэрэг ойрын жэлнүүдэй туршада гол зорилго болоно. Гэхэтэй хамта, мүнөө эхилээшэ долоон жэл дотор мал ажалай продуктнуудые, нэн түрүүн мяха ехээр абаха шухала зорилго табигдана. 1965 оной эсэс хүрэтэр республика дотороо 12 миллион тонно мяха абажа шадаха байнабди.

Тэжээлэй базые бэхижүүлхэ тухай анхаралаа табиха зуураа, нэн түрүүн бүхы орооһото ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлжэ орооһо таряа ехээр абадаг болохо байнабди. Энэ жэлдэ 5,5 миллиард пүүд орооһо таряа абаабди, харин 1965 ондо 7—8 миллиард пүүд орооһо таряа хуряаха бодолтойбди. Кукуруза гээшэ орооһо таряа, тэжээл ехэ болгохо шухала арга нүхэсэл мүн. Табан жэлэй урда тээ республика доторнай 800 мянган гектар тухай кукуруза таригдадаг байһан аад, харин үнгэрэгшэ жэлдэ 10 миллион гектар таригдаһан байна.

Ажалай бүтээсые нилээд ехээр дээшэлүүлхэ, ажахыгаа шадамараар эрхилхэ гээшэ хүдөө ажахын продуктнуудые саашадань ехээр үйлэдбэрилдэг болохо үндэһэ һуури мүн гэжэ Д. С. Полянский тэмдэглэбэ.

150 мянган гэшүүдтэй Горьковско областиин партийна организациин түлөөлэгшэ нүхэр **Л. Н. Ефремов** трибуныһ саана гараба. Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулха тухай научна талаараа гүйсэд тодорхойлогдоһон түсэб Н. С. Хрущевой элидхэл дотор тон һайнаар, эли тодоор харуулагдаба гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Хитадай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Чжоу Энь-лай** КПК-гэй ЦК-гэй, нүхэр Мао Цзэ-дунай даалгабаряар XXI съездын делегадуудые амаршалжа, Хитадта үзүүлэгдэдэг аха дүү ёһоной саг үргэлжын туһаламжын түлөө советскэ арадта, правительстводо, Советскэ Союзай Коммунистическэ партида баясхалан хүргэбэ.

Үгынгөө һүүлдэ нүхэр Чжоу Энь-лай Хитадай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй зүгһөө КПК-гэй ЦК-гэй түрүүлэгшэ нүхэр Мао Цзэ-дунай гараа табиһан амаршалгые КПСС-эй XXI съездтэ зорюулан соносхобо.

Нүхэр **А. Н. Косыгинда** үгэ үгтэбэ. Партиин XX съездһээ хойшо миил гурбан жэл үнгэрбэ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Тиин энэ бишыхан үе манай партиин, манай гүрэнэй түүхэдэ гайхамшаг удха шанартай. Партиин дайшалхы штаб—лен... скэ Центральна Комитедэй зүб... тэлбэрилгын ашаар арадай ажа... хүгжөөн дэбжээхэ гайх... шаг ехэ зорилгонууд шинд... дэжэ, промышленностиие, бар... гые хүтэлбэрилхэ хэрэг үндэһөө... шэнэдхэгдээд, колхозно байгуу... тые саашадань хүгжөөхэ ехэ... хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ, арад... ной материальна ажабайдал... шадаа нилээд һайжаруулагд...

Манай партиин ябуулдаг га... дын политика—амгалан ёһоор а... һууха политика, эб найрамдал... хижүүлхын, арадуудай хооронд... хани барисаанай түлөө советскэ... рэнэй тэмсэһэн эдэбхитэй тэм... ашагтай һайн үрэ дүнгүүдые... руулна. Советскэ Союзай улас... рондын нэрэ хүндэ үшөө дээшээ... габа. Социалистическэ оронуу... лагерь улам хүсэн түгэс, бата... та болонхой.

Манай партиин нэгэдэлые на... нангинаар сахин, Центральна... митет партиие ленинскэ замһаа... загайруулха гэжэ һэдээшэ Ма... ков, Каганович, Молотов, Бу... нин, Шепилов гэгшэдэй парт... харша бүлэгые саг соонь бута... сохиһон байха юм.

СССР дотор гээгдэһэн заха заарнууд үгы гэжэ нүхэр **К. Т. Ма... зуров** мэдүүлбэ. Бүхы советскэ... циональна республиканууд хүгж... ги промышленностьтай, социа... тическэ томо хүдөө ажахытай... лонхой.

Хүн бүхэндэ хүртэсын та... дунда жэшээгээр Росситай жэш... бэл революциин урда тээхи Бе... руссида таба дахин тухай б... промышленна продукци бү... гаргагдадаг байгаа. Мүнөөнэй... лорусси хүсэ ехэтэ индустри... орон болонхой. Мянган хүн бүх... тоодо хубаан бодомжолходо, му... Белорусси автомобильнуудые, тр... торнуудые, металл отолдог... ногуудые үйлэдбэрилгөөрөө... руун Европын эгээл хүгжэнги о... нуудай урда оронхой. Дайнай... то тээхи 13 жэлэй туршада... мышленна үйлэдбэрилгын хэмж... республика доторнай 16 дахин... гуулагдажа, дайнай урда т... хэмжээнһээ 3,5 дахин шахуу болгогдоо.

Нүхэр Мазуров мүнөө эхил... байгаа долоон жэлэй туршада... лоруссиин экономикын ба куль... рын саашадаа бүхы талаһаа... жөөгдэхэ тухайда хэлэбэ.

Трибуныһ саана Польшын хү... мэришэнэй Нэгэдэмэл парт... ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь ну... **Владислав Гомулкын** гара... съездын делегадууд ехэ халуун... угтаба. ПОРП-ын Центральна... митедэй зүгһөө нүхэр Гому... КПСС-эй съездые ехэ халуун... амаршалаад, Польшын хүдэл... ришэн ангиин, Польшын бүхы а... зоной зүгһөө агуу-ехэ Советскэ... юзай хүдэлмэришэн ангида, а... дуудта аха дүүгэй халуун а... шалга хүргэбэ.

Танай партиин съезд бүхэн б... уласхоорондын хүдэлмэриш... хүдэлөөндэ, бүхы түрүү хүн ту... тэндэ гайхамшаг событи ходо... болодог гэжэ нүхэр Гомулка х... бэ. Ээлжээтэбэшэ энэ съезд... хэйн бүхы коммунистическэ ба... дэлмэришэнэй партинуудай,... найрамдалда дуратай бүхы хү... дэй анхаралые тон ехээр ханд... на.

Нүхэр Владислав Гомулкын... хэлэһэнэй һүүлээр съездын ү... нэй заседани дүүрэбэ.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ АЖАЛШАД РСФСР-ЭЙ, БУРЯДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДҮҮДЭЙ ДЕПУТАДУУДТА КАНДИДАДУУДЫЕ ДЭБЖҮҮЛЖЭ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ЯРУУНА

НАРҺАТА. **(Телефоноор абтаба).** «Знамя» колхозой гэшүүдэй, Комсомольско долоон жэлэй һургуулиин коллективэй һунгалтын урда тээхи хамтын суглаан ехэ дэбжэлтын оршон байдалда болобо.

Комсомольско сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр В. П. Фомин түрүүлэн үгэ хэлэхэ зуураа, һунгуулиин 746-дахи Забайкальска округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Нарһатын РТС-эй коллективэй дэбжүүлһэн, Мухаршэбэрэй аймагай «Үнэн» колхозой солото хонишон Цыпилма Аюшеевна Аюшеевагай кандидатурые халуунаар дэмжэбэ. Мүн һургуулиин директор В. В. Убеев, колхозник С. П. Князев болон бусад дэмжэлгын үгэ хэлээ.

Суглаанда хабаадагшад Ц. А. Аюшеевагай кандидатурые дэмжэһэн тогтоол нэгэн дуугаар баталба.

ХЭЖЭНГЭ

ХЭЖЭНГЭ. **(Телефоноор абтаба).** Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлхэ асуудалаар һунгалтын урда тээхи суглаан Хэжэнгын дунда һургуулида болобо. РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша Н. Н. Намсараев түрүүлэн үгэ абажа, республикынгаа Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар һунгуулиин Хэжэнгын 72-дохи округһоо нүхэд **Никита Сергеевич Хрущев, Климент Ефремович Ворошилов** болон Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **Дугаров Дондок Дугаровичые** дэбжүүлбэ.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн багшанар нүхэд Е. Б. Балтахинов, Н. Д. Дондокова болон бусад нүхэд Н. С. Хрущев, К. Е. Ворошилов болон Д. Д. Дугаровай кандидатурануудые халуунаар дэмжэбэ.

***

Худанай леспромхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар һунгуулиин Дунда Худанай 73-дахи округһоо нүхэд **А. И. Микоян, А. Б. Аристов** болон ВЛКСМ-эй Бурядай обкомой секретарь **О. Г. Дамбаевые** нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Д. Доржиев.

ИВОЛГА

Үсэгэлдэр Иволгын «Коммунизм» колхозой центртэ хүн олоор сугларжа, һунгалтын урда тээхи суглаан болобо.

Суглаанда хабаадагшад һунгуулиин 745-дахи Прибайкальска округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар **Никита Сергеевич Хрущев, Алексей Илларионович Кириченко, Николай Григорьевич Игнатов, Анастас Иванович Микоян,** КПСС-эй обкомой секретарь **Василий Иванович Дубровский** гэгшэдые дэбжүүлээ.

Һунгуулиин Оронгын округһоо Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар энэ колхозой түрүүлэгшэ **Даба Цыпилович Баирбиликтуев** дэбжүүлэгдээ.

Б. Доржиев.

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни —34-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—24-74, писем трудящихся 40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00950. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4770.